

Government Gazette Staatskoerant

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA
REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

Vol. 531

Pretoria, 1 September 2009

No. 32544

DIKAGARE

Nomoro.

*Nomoro   Nomoro
Ya letlakala ya khasete*

TSIBISO YA MMUSO

Molao wa bosetšhaba wa meetsi

R. 891   Melawana ya. 891 Molao wa bosetšhaba wa meetse, wa 1998: Melawanatlangwa mabapi le polokego ya Matamo:
Memo ya go tliša di tshwayotshwayo 3   32544

TSEBIŠO YA MMUŠO**KGORO YA MERERO YA MEETSE LE KAGODIKWGA**

Nomoro. R. 891

1 September 2009

MOLAO WA BOSETŠHABA WA MEETSE, 1998**MELAWANATLHANGWA MABAPI LE POLOKEGO YA MATAMO KA TLASE GA KAROLO YA 123(1) YA MOLAO WA BOSETŠHABA WA MEETSE, WA 1998**

Tona ya Merero ya Meetse le Kagodikgwa e ikemišetša ka tiase ga karolo ya 123(1) ya Molao wa Bosetšhaba wa Meetse, 1998 (Molao wa Nomoro ya 36 wa 1998), go hlama Melawana ka go Šetulo mabapi le polokego ya matamo.

Melawana yeo e tsebagaditšwego ka Tsebišo ya Mmušo R 1560 ya 25 Mosegamanye 1986, e tla phumulwa.

Go ya ka karolo ya 69(1)(a)(ii) ya Molao wa Bosetšhaba wa Meetse, 1998, mahlakore ao a nago le kgahlego a mengwa go tliša ditshwayotshwayo tšeo di ngwetšwego mabapi le Molawana wo o šišintšwego pele ga 30 Lewedi 2009 go Molaodi-Pharephare, Merero ya Meetse le Kagodikgwa, Mokotla wa Praebete X313, Tshwane, 0001; Fekse Nomoro. (012) 336-8674; emeile modipanes@dwaf.gov.za, e lebišitšwe go Kantoro ya Polokego ya Matamo goba go Ms S.M. Modipane.

Ms Pam Yako
DIRECTOR-GENERAL

Letter signed by: Ms N Ngele

Designation: Director-General (Acting)

Date: 4/8/09

LENANEO

PEAKANYO YA MELAWANA

Melawana

Dithalošo.....	1
Magoro a matamo ao a lego kotsing ya polokego	2
Tšhomišo ya matamo ao a lego kotsing ya polokego	3
Dinyakwa tša go fa laesense ya go aga, go godiša, go fetola le go lokiša letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego.....	4
Kgopelo ya laesense ya letamo la legoro la I.....	5
Tihalošo ya pego ya letamo la legoro la I.....	6
Dithalwa tša entšeniering tša letamo la legoro la I.....	7
Polokego ya tšweletšopele yeo e lego gona yeo e angwago ke letamo la legoro la I.....	8
Tshedimošo ye nngwe mabapi le pego ya tlhamo, dithalwa tša entšeniering goba polokego ya tšweletšopele yeo e angwago ke letamo la legoro la III.....	9
Kgopelo ya laesense ya letamo la legoro la II.....	10
Pego ya tlhamo ya letamo la legoro la II.....	11
Dintlha tša nyakego tša protšeke ya letamo la legoro la II.....	12
Dithalwa tša entšeniering tša letamo la ya letamo la legoro la II.....	13
Polokego ya tšweletšopele ya gabjale yeo e angwago ke letamo la legoro la.....	14
Tshedimošo ye nngwe mabapi le pego ya tlhamo, dithalwa tša entšeniering goba polokego ya tšweletšopele yeo e angwago ke letamo la legoro la II.....	15
Sehlopha sa profešenale le ditsebi tšeo di ikemetšego tša letamo la legoro la III.....	16
Kgopelo ya laesense ya letamo la legoro la III.....	17
Pego ya tlhamo ya letamo la legoro la III.....	18
Dintlha tša nyakego tša protšeke ya letamo la legoro la III.....	19
Dithalwa tša entšeniering tša letamo la legoro la III.....	20
Polokego ya tšweletšopele ya gabjale yeo e angwago ke letamo la legoro la III.....	21
Tshedimošo ye nngwe mabapi le pego ya tlhamo, dithalwa tša entšeniering goba polokego ya tšweletšopele yeo e angwago ke letamo la legoro la III.....	22
Mabaka le dinyakwa tša laesense ya go aga, go godiša, go fetola goba go lokiša letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego	23

PEAKANYO YA MELAWANA (e tšwela pele)

Laesense ya go tswalela letamo leo le nago ke kgonagalo ya kotsi ya polokego.....	24
Kgopelo ya laesense ya go tswalela letamo leo le nago kotsi ya polokego.....	25
Kgopelo ya laesense ya go tswalela letamo la legoro la II.....	26
Manyuale wa mešomo le tihokomelo wa letamo la legoro la II.....	27
Lenaneo la go itokišetša mabaka a tšhoganetšo la letamo la legoro la II.....	28
Kgopelo ya laesense ya go tswalela letamo la legoro la III	29
Manyuale wa mešomo le tihokomelo le go itokišetša mabaka a tšhoganetšo a letamo la legoro la III.....	30
Mabaka le dinyakwa tša laesense ya go tswalela meetse.....	31
Mabaka le dinyakwa mabapi le mešomo le tihokomelo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego.....	32
Go swara direkoto, polokelo ya dingwalwa, go fetola bong le go fetola tšhomišo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego.....	33
Tihahlobo ya polokego ya letamo ya letamo la legoro la I	34
Tihahlobo ya polokego ya letamo ya letamo la legoro la II	35
Tihahlobo ya polokego ya letamo ya letamo la legoro la III	36
Ngwadišo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego	37
Go tswalela letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego	38
Laesense ya go tswalela letamo la legoro la I	39
Laesense ya go tswalela letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III.	40
Tihamo yap ego ya go tswalela letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III.....	41
Dinyakwa tša protšeke ya go tswalela letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III	42
Dithalwa tša entšeniering tša go tswalela letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III	43
Mabaka le dinyakwa tša laesense ya go tswalela letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego	44
Tumelelo ya motho wa profešenale le sehlopha sa profešenale	45
Retšistara ya batho ba profešenale	46
Tshepetšo ya go phumola, kgogelomorago, goba go fega tumelelo ya motho wa profešenale	47
Melato le dikotlo	48
Poeletšo ya melawana	49

Dithalošo

1. Mo Melawaneng, lentšu lefe goba lefe goba sekapolelo seo se filwego tlhalošo ka go Molao, di tla ba le tlhalošo yeo mme, ntle le ge tlhalošo e bontšha ka mokgwa wo mongwe wo o bontšhago –
  - (1) **“go fetola letamo leo le nago kotsi ya polokego ”** e ra mošomo wo mogolo wa kagoleswa ya dikgaolo le dikarolo tše dingwe tša letamo tšeo di ka bago kotsi go polokego ya letamo, go sa akaretšwe mešomo ya tlhokomelo yeo e tlwaelegilego goba mešomo ya go tlabela;
  - (2) **“motho wa profeshenale yo a dumeletšwego”** e ra motho yo a ngwadišitšwego go ya ka Molao wa Profešene ya Entšenering, 2000 (Molao wa Nomoro ya 46 wa 2000), mme a dumeletšwe ke Letona morago ga go ikopanya le Khansele ya Entšenering ya Afrika Borwa (yeo e hlamilwego ka karolo ya 2 ya Molao woo);
  - (3) **“mapheko a mothopo wa meetse” e akaretša motheoga wo motelelelele wa kelelo ya meetse**, motheoga wa magareng wa lefelong la mothopo wa meetse, sebopego sa mothopo le bokgole bja bogare bja maatlakgogedi, mohuta wa dihlare tša tlhago tšeo di melago fao le dintlha tša kalego ya dolomaete goba mafelo a entoreiki;
  - (4) **“setifikeiti sa phethagatšo”** se ra setatamente seo se ngwetšwego seo se fiwago ke motho wa profeshenale yo a dumeletšwego seo se netefatšago gore mošomo wa kago, go ya ka mo a netefatšago, o phethagaditšwe go ya ka tlhamo, dithalwa le dinyakego.
  - (5) **“seemo seo se amago polokego ya letamo”** e ra seemo sefe goba sefe goba tiragalo mabapi le letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego, goba karolo ya lona, go akaretšwa –
    - (a) tshenyego yeo e bonagalago ya leboto la letamo goba tšhologo yeo di hlotšwego ke ditiragalo tša tlhago bjalo ka mafula le tšhišinyego ya lefase
    - (b) tšhitego goba mesepelo yeo e sa tlwaelegago goba go sobelela ga karolo efe goba efe ya letamo goba motheo wa lona;
    - (c) go nyoga ga meetse mo go sa tlwaelegago goba go dutla ga meetse mo go oketšegago ka mo go hlobaetšago go eya le nako goba mo go gogolago materiale
    - (d) tshenyego ya leboto la letamo goba dikarolo tša lona, tšeo mo lebakeng le itšeng di ka hlolago tshenyego ya letamo;
    - (e) go hlalala ga leboto la letamo goba go pharoga, go akaretša mašoba a maswa ao a thomago goba go bulega go tšwela pele ga mašoba ao a hlolegilego;
    - (f) tlhologo ya melete yeo e bobomelago ka gare ga leboto goba polokelo ya meetse;
    - (g) tšhutišo ya mokgobo wa dilo kgauswi le polokelo bja meetse;
    - (h) dipalo tšeo di sa tlwaelegago mo ditlabelong tša go meta;
    - (i) tshenyego ye kgolo mo tšhireletšegong ya motheoga;
    - (j) ditsela le dikgoro tša go ntšha meetse tšeo di sa hlokomelwego;

- (k) mešomo yeo e sa hlokomelwego ya go ntšha meetse go fokotša meetse seemong sa tšhoganetšo; le
- (l) ditiragalo tša matšhošetši goba tshenyo, yeo di hlobaetšago polokego ya letamo goba di tšhošetša maphelo, ditshenyegelo tša ekonomi, goba ditlamorago tša boleng bja methopo, goba tšeo di ka hlolago matšhošetši, go ba tša hlola kotsi, goba tša ba le kgonagalo ya go fetola seemo goba tiragalo;
- (6) **“letamo”** e akaretša moago wo o lego gona goba wo o šišinywago wo o kgonago go swara, go bolokela goba go lota meetse (go akaretšwa go swara goba go lota ga lebakanyana);
- (7) **“letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego ”** e ra letamo lefe goba lefe –
- (i) leo le ka swarago, goba la tama meetse ao a fetago dikubiki metara tše 50 000, e ka ba meetse ao a nago le selo goba aowa, mme a na le leboto la botelele bja dimetara tša go feta tše hlano, tšeo di metwago bjalo ka phapano ya bogodimo magareng ga bogodimo bja kelelo ya moela wa tlaselase ka ntle ga leboto la letamo le mafelelo a leboto leo le sa tšhollego goba mafelelo a ka godimodimo a leboto la letamo;
- (ii) leo le lego ka go legoro la matamo ao a beilwego ka tlase ga karolo ya 118(2) ya Molao go ba letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego; goba
- (iii) leo le tšewago ka tlase ga 118(3)(a) ya Molao go ba letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego;
- (8) **“keletšo ka ga sephetho”** e ra keletšo yeo e fiwago motšeasephetho ke motho wa profesenale ka ga ditiragatšo tšeo di fapanego tšeo di ka etišwago pele, tšeo di beilwego godimo ga dintlha tšeo di welago lefapheng la maikarabelo le bokgoni bja motho wa profesenale yo a dumelwetšwego.
- (9) **“tswalelo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego; ”** e ra go tšea magato go netefatša gore moago wo o šetšego o ka, ntle le tiragatšo ya go ya pele, tlhokomelo, tlhahlobo goba tšhekatsheko ya polokego, se be kotsi go ba go ba le kgonagalo ya go ba kotsi maphelong a batho goba dithotong, goba go se be le ditlamorago tše e sego tše botse go boleng bja mothopo, goba ditlamorago tše e sego tše botse mo tikologong;
- (10) **“tšweletšopele”** e akaretša dintlo, madulo, dikereke, mafelo a bodumedi dikolo, difeme, meago, ditsela, maporogo, matsibogo a go tshela noka, diporo, matamo, dikanale, diphaephe, megala ya mohlagase, dithapo tša mogala, dithapo tše dingwe tša dikgokagano, ditlabelotirišwa tše dingwe, mašemo ao a lemilwego, mašemo a dihlare tša dienywa, goba tšhomišo efe goba efe ya naga;
- (11) **“tšhoganetšo”** e ra tšhologo ya meetse yeo e tla bago gona, yeo e letetšwego, ye e bonelwago kua pele, yeo e akanywago goba yeo e diregago ka pele go tšwa letamong leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego, goba tshenyego ya letamo goba karolo ya lona;
- (12) **“lenaneopeakanyo la boitokišetšo bja seemo sa tšhoganetšo”** e ra dingwalwa tša semmušo tšeo di bontšhago kgonagalo ya seemo sa tšhoganetšo mo letamong mme di bontšha magato ao a lokišitšwego ao a swanetšego go latelwa go fokotša tahlegelo ya maphelo, ditlamorago tše e sego tše botse go boleng bja mothopo -
- (a) di hlaloša magato ao mong wa letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego goba motho yo a nago le taolo, a swanetšego go a tšea go rarolla mathata a polokego a letamo
- (b) di na le ditselatshepetšo tša maleba le tshedimošo go thuša mong wa letamo go ntšha tsebišo ya temošo ya ka pele go bolaodi bja taolo ya kotsi, baemedi ba bolaodi bja

kgauswi, baemedi ba ditho goba bja setšhaba sefe goba sefe seo se tšhošetšwago ke seemo sa letamo, seo go dirilwego dipeakanyo le sona mabapi le taba ya temošo; le

- (c) dithalwa tša entšenieng tša letamo le mebepe ya go bontšha bolaodi bja taolo ya kotsi mafelo a hlobaboroko go tšeelwa magato.
- (13) **“kelo ya tshenyego le tshekatsheko ya ditlamorago”** e ra mokgwa wa go sekaseka mafelo ao go ka bago le go bulega goba seemo seo se ka hlolago seo a bonwa mme tshekatsheko e utolla ditlamorago ka botlalo tša go bulega goba seemo seo se ka hlolago seo mo lenaneong leo;
- (14) **“kabelo yeo e tletšego”** e ra bogodimo bja meetse a ka letamong mo polokelo e tletšego ka (100%) ka tlase ga mabaka ao a amogelelago a tšhomo. polokelo yeo tšhologo e laolwago ka botlalo goba ka karolo ke dikgoro tšeo di šutišwago, disefo goba ka mekgwa ye mengwe, ke bogodimo bja mafelelo bja letamo bjo meetse a ka fihlago go bjona ka tlase ga mabaka ao a amogelelago a tšhomo go sa akaretšwe sebaka seo beetšwego meetse a koketšego a mafula;
- (15) **“kgonagalo ya kotsi”** e ra tšhupetšo ya kgonagalo ya tahlegelo ya maphelo, kgonagalo ya tahlegelo ya ekonomi, goba kgonagalo ya ditlamorago tša boleng bja mothopo yeo tshenyego ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego le ka bago le yona;
- (16) **“mong” e akaretša** “mong wa letamo” goba “mong wa letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego”;
- (17) **“ditlamorago tša boleng bja mothopo”** e ra ditlamorago tšeo tshenyego ya letamo e ka bago le tšona go mothopo wa meetse mme di, mo mabakeng a Melawana ye, amana le lenaneo leo le beilwego la magoro a methopo ya meetse, goba lenaneo leo le swanago le leo le šomišwago ke Molaodi-Pharephare mo nakong ya go hlama legoro la letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego;
- (18) **“sehlopha sa profeshenale”** e ra sehlopha sa batho bao ba nago le botsebi mo mafapheng ao bokgoni bo nyakegago ka go wona, le ka mo mafapha a beilwego ke motho wa profeshene yo a dumeletšwego mme a dumelelana le Molaodi-Pharephare, mme morago ga go hlagiša dintlha tša maina, dithuto le maitemogelo a seprofešene, ba dumeletšwe ke Molaodi-Pharephare
- (19) **“bogodimo bja mafelelo bja mafula a tokologo”** ke kelo ya kakanyo ka mekgwa ya saense ya ka godimodimo ya magomo a mafula ao a ka letelwago mo lefelong la letamo yeo e beilwego godimo ga mokgwa wa Francou-Rodier. Bogodimo bja mafelelo bja mafula a tikologo bo swanetše go šongwa go tšwa go fomula yeo e latelago:

$$Q = c \times A^b \text{ moo:}$$

Q = bogodimo bja mafelelo bja mafula a tikologo ka khubikimetara ka motsotswana;

A = lefelo la mothopo wa meetse a letamo ka sekwere kilometara; le

c le **b** ke dintlha tša tikologo tšeo gabjale di šomišwago ka mono Afrika Borwa ge go šomišwa fomula. Dintlha di ka lokišwa nako le nako go ya ka tshekatsheko ya direkoto tše di lego goba tše diswa tša meetsefula, goba dinyakišišo tša maleba;

- (20) **“Go lokiša letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego”** e ra mošomo wo mogolo wa go lokiša dikarolo tšeo di senyegilego goba dikarolo tša letamo go akaretšwa kagoleswa ya matamo ao a senyegilego goba a tswaletšwego;

- (21) “**polokelo**” e ra bodiba bja meetse bjo bo tšeelwago meetse ke letamo goba letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego;
- (22) “**kotsi**” e ra kelo ya kgonagalo le bogolo bja ditlamorago mo bophelong, maphelo, thoto, goba tikologong. Ka kakaretšo, kotsi e lekanyetšwa ka ditlamorago tšeo di kopanego tša diemo ka moka tše tharo, kgonagalo ya tiragalo le ditlamorago tša yona. Mo seemong seo se ikgethilego, kotsi ya magareng e lekanyetšwa ka tetelo ya semmetse ya tiragalo ya ditlamorago tšeo di lego kotsi (seo ke, seo se hwetšwago go tšwa go kgonagalo ya tiragalo, tlhakantšho ya diemo ka moka);
- (23) “**tshekatsheko ya kotsi**” e ra tshomišo ya tshedimošo yeo e lego gona go lekanyetša kotsi go motho o tee goba batho, dithoto, goba tikologo. Tshekatsheko ya kotsi ka kakaretšo e na le magato ao a latelago: tlhalošo ya dintlha, kotsi (kotsi le mekgwa ya tshenyego) temogo, le tekanyetšo ya kotsi. Tshekatsheko ya kotsi e akaretša tšhwalalanyo goba tlharollo ya lenaneo la letamo le methopo ya kotsi ka ditho tša lona tša motheo.
- (24) “**kelo ya kotsi**” e ra tselatšhepetšo ya go dira sephetho sa keletšo ya gore dikotsi tša gabjale (goba tša ka moso) di ka kgotlelelwa le magato a taolo a gabjale le (a ka moso) a a kgotsofatša, mme ge go se bjalo, naa go ka ba le magato a mangwe a taolo goba naa a ka dirišwa. Tshekatsheko ya kotsi e hlakantšha le magato a hlahlobo ya kotsi;
- (25) “**kakanyo ya kotsi**” e ra tselatšhepetšo ya bogolo bja kgonego le ditlamorago tša kotsi;
- (26) “**tekanyetšo ya kotsi**” e ra tselatšhepetšo ya tlhahlobo le tekolo ya bogolo bja kotsi. Legato la hlahlobo ya kotsi ke legato leo ka lona ditlhompho (setšhaba, bolaodi, semolao le beng) le tekolo ya ditlhompho di tsenago thwii goba ka mokgwa wo mongwe ka go tselatšhepetšo ya go tšea sephetho,, ka go akaretša kelošedi ya bohlokwa bja tekanyetšo ya dikotsi le ditlamorago tša leago, tikologo, le tše dingwe, gore go bonwe le gona go sekaseka magato a mangwe a go laola dikotsi;
- (27) “**temogo ya kotsi**” e ra tselatšhepetšo ya go lemoga seo se ka phošagalago, ka lebaka la eng, bjang
- (28) “**tlhahlobo ya polokego ya mafula**” e ra mafula a magolo ao a sa lekanego moago wo o itšeng, wo e lego gore morago ga go fetetša meetse ka go polokelo le go lenaneo la go a tšholla a ka hlola tshenyego ya letamo mme tshenyego, le ge e ka ba ye nnyane, e se be mo seemong seo se ka, senyago letamo;
- (29) “**mošomo**” o akaretša mošomo wa mabapi le tlhamo, go aga, go fetola, go lokiša, go tama meetse, tiragatšo, go hlahloba polokego ya, tlhokomelo, go bea leihlo le go tswalela letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego;
- (30) “**Molao**” e ra Molao wa Bosetšhaba wa Meetse, 1998 (Molao wa Nomoro ya 36 wa 1998); le
- (31) “**bogodimo bja lebotu**” e ra bogodimo magareng ga magomo a kabelo yeo e tletšego ya polokelo le magomo a godimodimo a letamo ao a sa tšhollego meetse, go sa akaretšwe dimpa, fela go akaretšwa ka tshwanelo maboto a ka tlase goba mapheko a maphoto ka godimo ga magomo.

Peakanyo ya letamo leo le kotsi ya polokego

2. (1) Letamo le lengwe le le lengwe leo le nago le kotsi ya polokego le swanetše go bewa ka legorong go ya ka molawana wo ka mabaka a bogolo le kgonagalo ya kotsi go lekola maemo a taolo ka ga polokego ya moago yeo e diragatšwego go ya ka Melawana
- (2) Legoro la bogolo bja letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego bo metwa go ya ka bogodimo bja mafelelo bja leboto go ya ka lenaneotlhopho la 1 la Kgokeletšo.
- (3) Legoro la letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi le swanetše go dirwa go ya ka mapheko ao a beilwego ka go lenaneotlhopho la 2 la Kgokeletšo.
- (4) Kelo ya kgonagalo ya kotsi ya letamo leo le itseng go ya ka lenaneotlhopho la 2 e swanetše go ba ya magomo a ka godimodimo ao a balwago ka kgonagalo ya tahlegelo ya bophelo, kgonagalo ya tahlegelo ya ekonomi, kgonagalo ya ditlamorago tša boleng bja mothopo go tšhelela letamo.
- (5) Ge kgonagalo ya ditlamorago tša boleng bja mothopo ka lebaka la tshenyego ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego, e hlahlobilwe bjalo ka ge go hlalošwa ka go kholomo ya 4 ya lenaneotlhopho la 2, boleng bja meetse ao a bolokilwego ga mmogo le bolumo yeo e lekanyeditšwego ya magogodi le meetse ao a ka ntšhwago go tšwa polokelo ng di swanetše go elwa hloko.
- (6) Ge meetse ao a lotilwego ka bobolokelong a na le a na le seela goba selo tsoko seo e lego mpholo, kelo ya kgonagalo ya kotsi e swanetše go ba ye kgolo goba ya godimo ka go latelana.
- (7) Molaodi-Pharephare goba mohlankedi wa Kgoro yo a kgethilwego ke yena o swanetše go bea letamo le lengwe le le lengwe leo le nago le kgonagalo ya kotsi ka legorong mme a tsebiša motho yo a nago le taolo ya letamo leo le lego ka legorong leo.
- (8) Molaodi-Pharephare goba mohlankedi wa Kgoro a ka re nako le nako, go ba ge a hwetša tshedimošo, a sena leswa legoro la letamo lefe goba lefe leo le nago le kotsi ya polokego, mme o swanetše go tsebiša mong goba motho yo a nago le taolo ka go ngwala ka ga diphetogo ka go legoro
- (9) Mong wa letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi, ge a kgopelwa ka go ngwala go dira seo ke Molaodi-Pharephare, a ka hlagiša tshedimošo yeo e nyakegago ya go dira legoro la letamo.
- (10) Ge mong a rata go aga letamo le leswa leo le nago le kgonagalo ya kotsi goba go godiša, go fetola goba go lokiša letamo leo le lego gona leo le nago le kotsi ya polokego, o swanetše, ka morago ga go phethagatša nyakišišo ya tšhomego ka ga protšeke yeo e šišintšwego, a fa Molaodi-Pharephare tshedimošo yeo e latelago go dira magoro :
  - (a) leina leo le tletšego, ditlha tša kgokagano le atrese ya mong wa letamo le tša motho yo a nago le taolo;
  - (b) lefelo leo letamo le lego go lona go akaretšwa tlhalošo bjalo ka ge e le ka go thaetlele ya titi ya thoto yeo e amegago, selete sa magistrata, toropo ya kgauswi, bokgole bja toropo ya kgauswi, leina la noka goba moela (ge di le gona), lefelo go ya ka botelele le bophara (motsotsong wa kgauswiuswi wa nepagalo) le lefelo la taolo ya meetse;
  - (c) maikemišetšo a lenaneo, tšhomišo ya meetse le bašomiši ba meetse;

2. (10) (d) mohuta wa letamo;
- (e) ge go godišwa, go fetolwa goba go lokišwa letamo leo le lego gona, tlhalošo ya mohuta le bogolo bja kgodišo, phetolo goba tokišo yeo e akantšwego;
- (f) botelele bja ka godimodimo bjo bo šikintšwego ba leboti;
- (g) botelelemoka bja leboti la ka thoko
- (h) bogolo bja tshwaro bja polokelo ;
- (i) kgoparara ya bogodimo bja polokelo ge polokelo e tletše go fihla morumong wa kabelo;
- (j) boteng bja tlasetlase bja meetse ge polokelo e tletše go fihla morumong wa kabelo
- (k) dintlha tšeo di lego peakanyong ya sekala seo se lebanego sa mohuta le tšweletšopele lefelo leo letamo le tla ntšhetšago meetse go lona leo le tla tšhošetšwago ke tshenyego ya letamo.

Tšhomišo ya letamo leo le nago le kotsi ya polokego

3. (1) Dinyakwa tšeo di swanetšego go latelwa mabapi le letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego mabapi le tlhamo, kago, tšhomišo, tlhokomelo, bookamedi, tlhahlobo ya polokego ya letamo, tshekatsheko ya polokego ya letamo, le go tswalelwa ga letamo di swanetše go lebelelwa go ya ka magoro bjalo ka ge go beilwe ka go lenaneotlhopho la 3 la Kgokeletšo.
- (2) Molaodi-Pharephare, mo a bonago gore mabaka a swanetše, a ka fa letamo legoro ntle le leo le laeditšwego ka go lenaneotlhopho 3.

Dinyakwa tša go fa laesense ya go aga, go godiša, go fetola goba go lokiša letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego

4. Ga go motho yo a akanyago go aga letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego goba go godiša, go fetola le go lokiša letamo leo le lego gona leo le nago le kotsi ya polokego yo a ka thomago mošomo wa kago, wo o akaretšago –
- (a) tokišo efe goba efe ya metheo;
- (b) polokelo ya materiale wa go aga, go akaretšwa botlalo, mobu le maswika;
- (c) tšweletšopele ya kepo goba mafelo a go thwalo;
- (d) phapantšho ya tsela ya meetse ao a amegago goba mešomo efe goba efe ya mabapi le seo
- (e) ge go godišwa, go fetolwa le go lokiša letamo leo le lego gona, magato a go fetola moago wo o lego gona goba ditlabelo,

Pele a e ba le laesense ya go aga, go godiša, go fetola yeo e fiwago ke Molaodi-Pharephare.

Kgopelo ya laesense ya letamo la Legoro la I

5. Mong yo a akanyago go aga letamo la Legoro la I, go godiša, go fetola le go lokiša letamo leo le lego gona gore letamo leo le fedilego le tle le tšewe bjalo ka letamo la Legoro la I o swanetše go dira kgopelo ya laesense ya go aga go Molaodi-Pharephare –
- (a) Foromo ya kgopelo ya semmušo yeo e hwetšwago go Kgoro mme e saenilwe ke mokgopedi;
  - (b) pego ya tlhamo go ya ka molawana wa 6;
  - (c) dihalwa tša, entšenering go ya ka molawana wa 7; le
  - (d) tshekatsheko ya polokego ya tšweletšopele yeo e lego gona (go akaretšwa matshelo a dinoka) yeo e ka angwago ke letamo go ya ka 8, yeo e swanetšego go tsenywa ka go pego ya tlhamo .

Pego ya tlhamo ya letamo la legoro la 1

6. Pego ya tlhamo yeo e hlalošwago ka go molawana wa 5 wa letamo la Legoro la 1 e swanetše go ba le tshedimošo yeo e latelago ka go protšeke yeo e šišinywago:
- (a) Dintlha tša protšeke tša kakaretšo:
    - (i) Leina le atrese ya mong wa letamo le la motho yo a nago le taolo;
    - (ii) lefelo la letamo go akaretšwa tlhalošo bjalo ka ge e le ka gare ga thaetlele titi ya thoto yeo e amegago, selete sa magistrata , toropo ya kgauswi, bokgole bja toropo ya kgauswi, leina la tsela ya noka ya lefelong la letamo (ge e le gona), lefelo go ya ka botelele le bophara (motsotsong wa kgauswiuswi wa nepagalo) le lefelo la taolo ya meetse;
    - (iii) maikemišetšo a lenaneo, tšhomišo ya meetse le bašomiši ba meetse; le
    - (iv) ge go godišwa, go fetolwa le go lokiša letamo leo le lego gona, tlhalošo ya mohuta le bogolo bja kgodišo yeo e akantšwego, phetolo goba tokišo,
  - (b) dintlha tša meetse tša protšeke:
    - (i) Lefelo la mothopo wa meetse;
    - (ii) mapheko a mothopo wa meetse
    - (iii) pula ye nnyane ya ngwaga;
    - (iv) tshwaro ya ka godimo le ya ka tlase ya polokelo ;
    - (v) area ya bogodimo bja meetse ka gare ga polokelo ao a lego magomong a kabelo yeo e tletšego;
    - (vi) tshekatsheko kgahlanong le tshwaro le bogodimo kgahlanong le mathoko a area ya bogodimo;
    - (vii) tlhamo ya mafula le nako ya magareng a go ipoeletša ga wona yeo e lekanyeditšwego;

6. (b) (viii) mafula a tikologo a ka godimodimo, ge a le gona, go e ya ka bogolo bja lefelo la mothopo wa meetse, le
- (ix) tshekatsheko ya polokego ya mafula;
- (c) dintlha tša letamo leo le šišintšwego le tshwarelelo ya moago:
- (i) Mohuta wa lebotu, ka pontšho ya bontši bja materiale wa kago (mohlala, bolumo ya go kitela mobu, konkriti, go aga le go kitela maswika);
- (ii) bogodidimo bja lebotu;
- (iii) bophara bja botlase le bogodimo ka go kgabaganya ka bogare;
- (iv) mmotwana wa go ya godimo le mathoko a bogodimo le mohuta wa magato a tšhireletšo ya motheoga
- (v) botelelemoka bja bogodimo bja lebotu;
- (vi) tlhalošo ya materiale wa go aga wo o šomišwago magorong ao a fapanego a lebotu, wo o bontšhago tlhakantšho ya wona, mohuta le mothopo wa botšo;
- (vii) tlhalošo ya mohuta wa kakaretšo le kabelo ya materiale wo o dirago motheo wa letamo
- (viii) tlhalošo ya magato a taolo ya go dutla ga meetse;
- (ix) tlhalošo ya magato a tlhahlobo ya go dutla ga meetse, le
- (x) setatamente sa mekgwa ya go balela dikakanyo tša morwalo, mekgwa yeo e akanywago ya materiale le mekgwa ya tlhamo yeo e šomišwago ka go dipalo tša tshwarelelo yeo e sa fetogego;
- (d) dintlha tša dibopego le dikarolo tša meetse:
- (i) tlhalošo ya mohuta wa tsela ya tšhologelo;
- (ii) phapano ya bogodimo magareng ga bokagodimo bja tsela ya tšhologelo le karolo ya ka tlasetlase ya bokagodimo bja meetse ao a sa tšhologego, go sa akaretšwe motheoga;
- (iii) mathoko a letamo;
- (iv) botelele bja bogodimo bja tsela ya tšhologelo;
- (v) go kukegela godimo ga bofase bja noka tlase ga lefelo la tšhologelo ya meetse go tšwa moagong (seo ke go kukegela godimo ga lefelo la fasefase la tšhologelo ya meetse ka ntle ga lebotu la letamo), bokagodimo bja tsela ya tšhollo le karolo ya ka tlasetlase ya bokagodimo bjo bo sa tšhollego;
- (vi) kgonagalo ya tšhollo ya tsela ya tšhollo ka mathoko a "lefela";
- (vii) tlhalošo ya mohuta ofe goba ofe wa difokotšamatla le bogolo bja tšona;
- (viii) tlhalošo ya mešomo ya karošo ya noka, ge seo se le gona;

6. (d) (ix) tlhalošo ya mešomo ya tšhollo ya letamo; le
- (x) matšatši ao a nyakegago go fokotša magomo a meetse ka gare ga polokelo go ya boteng bjo bo fapanego magareng ga go tlala le diperesente tše lesome tša boteng bja meetse ao a tletšego go se na tšhologo ka go polokelo ;
- (e) magato a go netefatša polokego ya batho bjalo ka ge go hlalošitšwe ka go molawana wa ka tlase wa 11(e).
- (f) dintlha mabapi le tiragatšo ya mešomo:
- (i) Dintlha tša taolo ya boleng yeo e tla šomišwago;
- (ii) letšatši leo le beakanyeditšwego go thoma ga mošomo wa kago;
- (iii) nako yeo go letetšwego gore e tla tšewa mošomong wa kago;
- (iv) leina la mokontraka, ge le tsebja; le
- (v) leina le dintlha tša motho yo a nago le maikarabelo a bookamedi nakong ya kago, ge le tsebja; le
- (g) leina le mangwalo a motho yo a nago le maikarabelo a tlhamo ya protšeke.

Dithalwa tša entšeniaring tša letamo la legoro la I

7. Dithalwa tša entšeniaring tša protšeke yeo e hlalošwago ka go molawana wa 5 mabapi le letamo la legoro la I di swanetše go bontšha –
- (a) lefelo ka kakaretšo la letamo leo le bontšhago ditsela tša phihlelelo go tšwa toropong ya kgauswi;
- (b) peakanyo ya bogolo bja polokelo go fihlela tekanyo ya metara o tee ka godimo ga bogodimo bja go se tšhollele;
- (c) kalo ya kakaretšo ya mešomo yeo e šišintšwego;
- (d) dintlha tše di ikgethago tša dikarolo goba mafelo ao a fapanego a lebotu, go akaretšwa le mešomo ya kelelo, tsela ya tšhollo, tshwaro le kepo ya motheo, go dutla ga meetse lebotong le motheong, le mekgwa yeo e ikgethago goba yeo e sa tlwaelegago;
- (e) mo mabakeng a kgodišo, phetolo goba go lokiša mešomo yeo e lego gona, dintlha tša kgo lagano magareng ga mešomo yeo e lego gona le ye meswa;
- (f) mohuta le lefelo la tšweletšopele efe goba efe mo lefelong ka go, goba kgauswi le tšhologelo ya mafula a polokelo ya meetse;
- (g) mafelong ka go, goba kgauswi le polokelo ya meetse mo batho ba ganetšwago go tsena ;
- (h) dintlha ka go peakanyo ya bogolo bjo bo swanetšego bja mohuta le lefelo la tšweletšopele ya botšhologelo bja letamo mo lefelong leo le ka tšhošetšwago nakong ya mafula goba ka tshenyego ya letamo; le,

7. (i) dintlha ka go peakanyo ya bogolo bjo bo swanetšego bja lefelo la protšeke ya letamo le lengwe ka go lefelo la mothopo wa meetse kua godimo ya mešomo yeo e šišintšwego leo le ka bago le khuetšo go polokego ya lona ge go na le seemo sa tšhoganetšo mo matamong ao.

Polokego ya tšwetšopele yeo e lego gona yeo e angwago ke letamo la legoro la I

8. (1) Tlhahlobo e swanetše go dirwa ge e ba –
- (a) tšwetšopele yeo e lego gona e ka nwelela goba ya amega gampe ke polokelo yeo e dirwago ke go agwa, godišwa, e lokišwago goba go fetolwa ga letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego;
  - (b) tšwetšopele yeo e lego gona e ka angwa ke diphetogo ka go magomo a mafula a tlhago tšeo di hlolwago ke kago, kgodišo, tokišo goba go fetolwa ga letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego; goba
  - (c) mekgwa ya meetse le tlhago ya tsela ya meetse di ka fetolwa ke kago, kgodišo, tokišo goba go fetolwa ga letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego; ka ditlamorago tša kgonagalo ya kotsi go batho, tshenyego ya dithoto, goba tshenyego ya boleng bja methopo.
- (2) Tlhahlobo yeo e hlalošwago ka go molawana wa 8(1) e swanetše go akaretša –
- (a) tšwetšopele ya lefelo la kelelo le matšibogo a dinoka ao a ka angwago ke letamo;
  - (b) tlhalošo ka dintlha ka botlalo ya tšwetšopele yeo e lego gona goba matšibogo, mafelo, tšhomišo ya gabjale (y eo e akaretšago boithabišo), le tšhomišo ya kgafetšakgafetša ya basepela-ka-dinao, dinamelwa, goba mehuta ye mengwe ya dinamelwa;
  - (c) tshekatsheko ya dikotsi tšeo tšwetšopele le matšibogo di kopanago le tšona ge di šomišwa ka mo go tlwaelegilego, maemo a kelelo ya noka ge e omile le ge e na le meetse ao a lekanego le mafula, le kgonagalo ya tahlegelo ya maphelo nakong ya mabaka ao a fapanego;
  - (d) tšhišinyo ya go bea legatong, go huduša goba go hlatswa diatla ga tšwetšopele yeo e lego gona; le, mo go nyakegago
  - (e) ditšhišinyo tša go dira letšibogo le lengwe leo le bolokegilego, goba phihlelelo ye nngwe yeo e amogelegago mo e lego gore dikotsi go batho, dithoto, diphoofolo goba mehuta ye mengwe ya dinamelwa di ka se be godimo ya tšeo di bego di le gona letšibogong pele ga kago, kgodišo, tokišo goba go fetolwa ga letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego;
- (3) Tlhahlobo ya polokego ya tšweletšopele yeo e lego gona ka ge go hlalošwa ka go molawana wa 8(2) e swanetše go ba gona ka go peggo ya tlhamo yeo e hlalošwago ka go molawana wa 5(b).

Tshedimošo ye nngwe ya mabapi le peggo ya tlhamo, dithalwa tša entšenieng le polokego ya tšweletšopele yeo e lego gona yeo e angwago ke letamo la legoro la 1

9. Tshedimošo ye nngwe efe goba efe yeo e sego tshedimošo yeo e hlalošwago ka go melawana ya 6, 7 le 8 ya protšeke yeo e hlalošwago ka go molawana wa 5 e swanetše go hlagošwa ke mong ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare.

Kgopelo ya laesense ya letamo la legoro la II

10. Motho yo ofe goba ofe yo a akanyago go aga letamo la Legoro la 11, go godiša, go fetola le go lokiša letamo leo le lego gona gore letamo leo le fedilego le tle le tšewe bjalo ka letamo la Legoro la 11 o swanetše go –

- (a) hwetša ditirelo tša motho wa profešenale go hlama sethalwatlhamo sa protšeke yeo e šišintšwego le go thala dipeakanyo le dinyakwa tša yona; le
- (b) dira kgopelo ya laesense ya go aga , go godiša, go fetola goba go lokiša go Molaodi-Pharephare:
  - (i) Foromo ya kgopelo ya semmušo yeo e hwetšwago go Kgoro mme e saenilwe ke mokgopedi
  - (ii) pego ya tlhamo go ya ka molawana wa 11;
  - (iii) dinyakwa tša protšeke go ya ka molawana wa 12;
  - (iv) dithalwa tša, entšeniering go ya ka molawana wa 13; le
  - (v) tshekatsheko ya polokego ya tšweletšopele yeo e lego gona yeo e ka angwago ke letamo go ya ka 8, yeo e swanetšego go tsenywa ka go pego ya tlhamo.

Pego ya tlhamo ya letamo la legoro la II

11. Pego ya tlhamo yeo e hlalošwago ka go molawana wa 10 wa letamo la Legoro la 11 e swanetše go hlangwa ke motho wa profešenale yo a dumeletšwego mme e swanetše go ba le tshedimošo yeo e latelago:

- (a) Dintlha tša protšeke tša kakaretšo:
  - (i) Leina le atrese ya mong wa letamo le la motho yo a nago le taolo;
  - (ii) lefelo la letamo go akaretšwa tlhalošo bjalo ka ge e le ka gare ga thaetlele titi ya thoto yeo e amegago, selete sa magistrata , toropo ya kgauswi, bokgole bja toropo ya kgauswi, leina la tsela ya noka ya lefelong la letamo (ge e le gona), lefelo go ya ka botelele le bophara (motsotsong wa kgauswiuswi wa nepagalo) le lefelo la taolo ya meetse;
  - (iii) maikemišetšo a lenaneo, tšhomišo ya meetse le bašomiši ba meetse;
  - (iv) mohuta wa lebotu, ka pontšho ya bontši bja materiale wa go aga (mohlala, bolumo ya mobu wo o tlatšwago, konkriti, go aga le maswika); le
  - (v) ge go godišwa, go fetolwa le go lokiša letamo leo le lego gona, tlhalošo ya mohuta le bogolo bja kgodišo yeo e akantšwego, phetolo goba tokišo,
- (b) dintlha tša meetse tša protšeke:
  - (i) Lefelo la mothopo wa meetse;
  - (ii) mapheko a mothopo wa meetse

11. (b) (iii) pula ye nnyane ya ngwaga;
- (iv) tshwaro ya ka godimo le ya ka tlase ya polokelo ;
- (v) area ya bogodimo bja meetse ka gare ga polokelo ao a lego magomong a kabelo yeo e tletšego;
- (vi) tshekatsheko kgahlanong le tshwaro le bogodimo kgahlanong le mathoko a area ya bogodimo;
- (vii) Mekgwa ya meetse yeo e šomišwago
- (viii) tlhamo ya mafula le nako ya magareng a go ipoeletša ga wona yeo e lekanyeditšwego;
- (ix) mafula a tikologo a ka godimodimo, ge a le gona, go e ya ka bogolo bja lefelo la mothopo wa meetse, le
- (x) tshekatsheko ya polokego ya mafula le nako ya magareng a go ipoeletša ga wona yeo e lekanyeditšwego;
- (xi) dintlha tša sethalwatlhamo le dihaedrokrafo ya tlhahlobo ya polokego ya mafula, tšeo di bontšhago dinyakwa, mothopo wa datha le mekgwa yeo e šomisitswego go di dira; le
- (xii) dihaedrokrafo tša go tsena le go tšhologa ga mafula a sebopego seo se thadilwego le seemo sa tlhahlobo ya polokego ya mafula ge go letetšwe phokotšego ya mafula ao a tlilego go tsena ka go polokelo , le go fahlela ka botlalo kgetho ya mafula ao a fokotšegilego;
- (c) dintlha tša dibopego le dikarolo tša meetse:
- (i) mohuta wa tsela ya tšhollo le bogolo bja yona;
- (ii) bogolo bja sebaka sa ka godimo(phapano ya bogodimo magareng ga magomo a meetse le bokagodimo bja magomo a meetse ao a sa tšhologego);
- (iii) go ya godimo ga bofase bja noka kgauswi le lefelo la tšhologelo go tšwa moagong (seo ke go ya godimo ga lefelo la fasefase la tšhologelo mathokong a leboti la letamo), bokagodimo bja tsela ya tšhollo le magomo a meetse ao a tšhologego;
- (iv) bogolo bja tšhollo bja tsela ya tšhollo ka tshwaro ya "lefela";
- (v) tlhalošo ya dikgoro tša tsela ya tšhollo le ditlabelo tša mabapi le seo;
- (vi) melawana ya tšhomišo ya dikgoro tša tsela ya tšhollo
- (vii) tlhalošo ya mohuta ofe goba ofe wa difokotšamatla le bogolo bja tšona;
- (viii) tlhalošo ya ditselatshepetšo tša go mekamekana le mafula, yeo e bontšhago dinyako le mekgwa yeo e šomišwago bogolo bja tsela ya tšhollo difokotšamatla le mešomo ya karošo ya noka, ge seo se le gona;
- (ix) magomo a meetse a morago nakong ya sethalwatlhamo sa mafula

11. (c) (x) tlhalošo ya tsela ya thušo ya tšhollo le mošomo wa yona, ge seo se le gona;
- (xi) tlhalošo ya mešomo ya tšhollo; le
- (xii) matšatši ao a nyakegago go fokotša magomo a meetse ka gare ga polokelo go ya boteng bjo bo fapanego magareng ga go tlala le diperesente tše lesome tša boteng bja meetse ao a tletšego go se na tšhologo ka go polokelo ;
- (d) sethalwatlhamo sa moago le tshwarelelo ya letamo, ditlhangwa tša thušo le metheo:
- (i) bogodimodimo bja leboti;
- (ii) bophara bja leboti le bogodimo ka go kgabaganya ka bogare;
- (iii) morotoga go ya tletlolo le motheoga go ya tlase;
- (iv) botelelemoka bja leboti
- (v) tlhalošo ya kakaretšo ya entšenieng ya materiale wa kago, go akaretšwa mapheko ao a šomišwago ka go sethalwatlhamo sa mafelo ao a fapanego a leboti, le taetšo ya mothopo wa yona (seo se ra mafelo a kadimo), tlhakantšho ya tlhago, mohuta, go kgetha le botšo bja tlhago;
- (vi) dikakanyo tša sethalwatlhamo, mapheko a sethalwatlhamo, tlhamego ya morwalo, mekgwa ya tšhomo ya dipalo mekgwa yeo e akanywago ya materiale le mekgwa ya thala sebopego;
- (vii) mebepe ya lefase le sebopego le tlhalošo ya lefelo la tlhago ka kakaretšo la letamo le magoro a materiale a motheo go bontšha mekgwa ya entšenieng ya lefelo la tlhago, go akaretšwa le mapheko ao a šomišitšwego ka go sethalwatlhamo, tlhamego ya tlhago, mohuta, botšo le makga a go iponatša;
- (viii) tshekatsheko ya kotsi mo letamong, ditlhangwa tša thušo le metheo le go bontšha kgonagalo ya tshenyego, **ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare**; le
- (ix) tlhahlobo ya kotsi ya polokego, **ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare**.
- (e) tlhokomelo le magato a go netefatša polokego ya setšhaba:
- (i) mafelo ao a beilwego ao a beetšwego mapheko a go tsena (mohlala, leboti la letamo goba dikarolo tše dingwe tša lona) kgoro ya tsela ya tšhollo , tsela ya tšhollo, tšhanele ya poelomorago ya tsela ya tšhollo, difokotšamatla, sediba sa go itahlela, mešomo ya tšhollo, ditlhangwa tše dingwe tša thušo mo letamong gona kgauswi le letamo, lefelo leo le beilwego la polokelo ya meetse godimo go tloga lebotong la letamo magareng ga leboti la ngele le la go ja, lefelo leo le beilwego la noka tlase ga letamo magareng ga leboti la ngele le la go ja);
- (ii) go dira legora la polokego leo le sepetšwago ka tletlolo ga tsela ya tšhollo;
- (iii) go dira phihlelelo yeo e bolokegilego mo lefelong leo le beilwego la leboti la letamo goba ditlhangwa tša thušo
- (iv) ge go nyakega, go dira maboto a tšhireletšo, maitshwareletšo a diatla, ditšhipi tša legora la go, pheka, magora a fense le mapheko a dinamelwa;

11. (e) (v) go bea maswao a temošo a maleba mo lebotong la letamo le ditlhangwa tša thušo; le
- (vi) go bea maswao a temošo a maleba mabapi le tšhomišo ya polokelo mo mabakeng a boithabišo, mo letamong goba kgauswi le lebototo la letamo, ge go nyakwa ke Molaodi-Pharephare.

Dinyakego tša protšeke tša letamo la legoro la 11

12. Dinyakego tša protšeke tša letamo la legoro la 11 di swanetše go hlopšha ka peakanyo ge go agwa letamo le ditlhangwa tše di lego mabapi le seo, mo e lego gore tše di latelago di a bontšhwa:
- (a) Dinyakego tše materiale wa kago le wa motheo di swanetšego go di latela;
- (b) Ditselatshepetšo tše di swanetšego go latelwa ge go agwa letamo le ditlabelo tše di swanetšego go šomišwa;
- (c) Go tia le kgotlelelo ya go feleletša dikarolo tša kago; le
- (d) Dintlha tša taolo ya boleng yeo e tlilego go diragatšwa

Dithalwa tša entšenieng tša letamo la legoro la 11

13. Dithalwa tša entšenieng tša protšeke yeo e hialošwago ka go molawana wa 10 mabapi le letamo la legoro la 11 di swanetše go bontšha –
- (a) lefelo ka kakaretšo la letamo leo le bontšhago ditsela tša phihlelelo go tšwa toropong ya kgauswi;
- (b) peakanyo ya bogolo bja polokelo go fihlela tekanyo ya metara o tee ka godimo ga bogodimo bja meetse ao a sa tšhologego;
- (c) kalo ya kakaretšo ya mešomo yeo e šišintšwego;
- (d) dintlha tše di ikgethago tša letamo, go akaretšwa lebototo, mešomo ya tšhollo, tsela ya tšhollo, kepo ya motheo le tshwaro, kgamolo ya meetse lebotong le motheong, kraoto, ditlabelo le mekgwa yeo e ikgethago goba yeo e sa tlwaelegago;
- (e) mo mabakeng a kgodišo, phetolo goba go lokiša mešomo yeo e lego gona, dintlha tša kgolagano magareng ga mešomo yeo e lego gona le ye meswa;
- (f) dintlha tša mešomo ya karošo ya noka, ge seo se le gona;
- (g) mohuta le lefelo la tšweletšopele efe goba efe kgauswi le lefelo la mafula la polokelo ga mmogo le mafelo ao phihlelelo e ganetšwago;
- (h) dintlha ka go peakanyo ya bogolo bjo bo swanetšego bja mohuta le lefelo la tšweletšopele ya botšhologelo bja letamo mo lefelong leo le ka tšhošetšwago nakong ya mafula goba ka tshenyego ya letamo; le,
- (i) dintlha ka go peakanyo ya bogolo bjo bo swanetšego bja lefelo la protšeke ya letamo le lengwe ka go lefelo la mothopo wa meetse kua godimo ya mešomo yeo e šišintšwego leo le ka bago le khuetšo go polokego ya lona ge go na le seemo sa tšhoganetšo go lefelo la mothopo le tee goba a mabedi ka godimo ga protšeke.

Polokego ya tšweletšo yeo e lego gona yeo e angwago ke letamo la legoro la II

14. Tihahlobo ya polokego ya tšweletšo yeo e lego gona bjalo ka ge e hlalošwa ka go molawana wa 8 e swanetše go tsenywa ka go pego ya sethalwatlhamo seo se hlalošwago ka go molawana wa 10

Tshedimošo ye nngwe ya mabapi le pego ya tlhamo, dithalwa tša entšeniaring le polokego ya tšweletšopele yeo e lego gona yeo e angwago ke letamo la legoro la 11

15. Tshedimošo ye nngwe efe goba efe yeo e sego tshedimošo yeo e hlalošwago ka go melawana ya 11, 12, 13 le 14 ya protšeke yeo e hlalošwago ka go molawana wa 10 e swanetše go hlagišwa ke mong ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare.

Sehlopha sa profeshenale le ditsebi tšeo di ikemetšego tša letamo la legoro la 111

16. (1) Motho ofe goba ofe yo a nago le maikemišetšo a go aga letamo la legoro la 11 leo le lego gona goba go le godiša, fetola goba go le lokiša gore letamo leo le fedilego le tsenywe legorong la 111, o swanetše go hwetša tirelo ya motho wa profeshenale yo a thušwago ke sehlopha sa profeshenale, go hlama protšeke yeo e šišintšwego le go thala dipeakanyo le dinyakego tša yona.
- (2) Ge Molaodi-Pharephare a akanya gore -;
- (a) protšeke ke ye kgolo ka mo go sa tlwaelegago;
- (b) go šomišitšwe sebopegotlhamo goba mekgwa yeo e sa tlwaelegago ya tshekatsheko;
- (c) tselatshepetšo yeo e sa tlwaelegago ya materiale wa kago o bontšhitšwe; goba
- (d) go na le seemo seo se sa tlwaelegago;

A ka nyaka gore mong goba motho yo a nago le taolo ya protšeke yeo e šišintšwego a thwale setsebi seo se ikemetšego goba sehlopha sa ditsebi go hlahloba sethalwatlhamo seo se šišintšwego, dithalwa, dinyakego, diemo tšeo di akanywago tša nakong ya go aga letamo goba go kgora ga mathomo ga bobolokelo, ka moka goba ka karolo goba ntlha efe goba efe ya seo, mme a hlagiša pego ka tšeo di bonwego go Molaodi-Pharephare.

- (3) Thwalo ya ditsebi go ya ka molawana wa ka tlase wa 16(2) e swanetše go dumelelwa ke Molaodi-Pharephare pele, mme mo lebakeng le, dintlha tša mangwalo a thuto le maitemogelo di swanetše go hlagišwa go Molaodi-Pharephare
- (4) Phetogo efe goba efe ka go boleloko goba tlhamego ya sehlopha sa profeshenale goba sehlopha seo se ikemetšego sa ditsebi ka go molawana wa ka tlase wa 16(2) e swanetše go hlagišwa go Molaodi-Pharephare go dumelelwa.

Kgopelo ya laesense ya letamo la legoro la 111

17. Motho ofe goba ofe yo a akanyago go aga letamo la Legoro la 111, go godiša, go fetola le go lokiša letamo leo le lego gona gore letamo leo le fedilego le tle le tšewe bjalo ka letamo la Legoro la II o swanetše go kgopela laesense go Molaodi-Pharephare ka go hlagiša:
- (a) Foromo ya kgopelo ya semmušo yeo e hwetšwago go Kgoro mme e saenilwe ke mokgopedi
- (b) pego ya tlhamo go ya ka molawana wa 18:

17. (c) dinyakego tša protšeke go ya ka molawana wa 19;
- (d) dithalwa tša entšeniering go ya ka molawana wa 20; le
- (e) tlhahlobo ya polokego ya tšweletšopele yeo e lego gona yeo e ka angwago ke letamo go ya ka 8, yeo e swanetšego go tsenywa ka go pego ya sethalwatlhamo.

Pego ya sethalwatlhamo sa letamo la legoro la II

18. Pego ya tlhamo yeo e hlalošwago ka go molawana wa 17 wa letamo la Legoro la 11 e swanetše go ba le tshedimošo yeo e hlalošwago ka go molawana wa 11, mme e akaretše -:
- (a) tlhahlobo ya botshepegi le kamogelego ya datha ya tša meetse yeo e šomišitšwego ka go sethalwatlhamo sa tsela ya tšhollo le karošo ya noka;
- (b) dipoelo tša tselatshepetšo ya go šomana le mafula yeo e šišinywago yeo e šomišwago go dihaedrokrafo tšeo di fapanego tša tšhologelo;
- (c) dipoelo tšeo di šomilwego goba tša thuto ya mohlala go bontšha mekgwa ya meetse le di fokotša matla;
- (d) dipoelo tša dipalo tša go obama ga khebe ya meetse a morago le go ya tletlolo ga leboto la letamo, ge di kgopelwa ke Molaodi-Pharephare
- (e) tlhahlobo ya lebelo leo le letetšwego la go bopa ga mobu le khuetšo ya seo ka go mekgwa ya meetse a mafula le go obama ga khebe ya meetse a morago, go bapa le ka tletlolo ga lokela, ge di kgopelwa ke Molaodi-Pharephare
- (f) dintlha tša meetse tša mešomo ya karošo ya noka
- (g) dikhebe tša tšhollo tšeo di ka šomišwago go fokotša magomo a meetse ka go polokelo ;
- (h) mebepe ya tlhamego ya tlhago le tlhalošo le tshekatsheko yeo e beilwego godimo ga diteko tšeo di hlamilwego godimo ga mehlala ya diteko goba diteko tša magogodi, tša makga a tiragalo le entšeniering ya mekgwa ya tlhamego ya tlhago ya materiale wa motheo le mapheko ao a ka bago le khuetšo go leboto la letamo
- (i) tlhahlobo ya go swarelela ga meboto ya tlhago kgauswi le Polokelo yeo e beilwego godimo ga mmepe wa tlhamego ya tlhago ka tshedimošo ya makga a tiragalo le mekgwa ya materiale wa tlhamego ya tlhago le mapheko
- (j) tlhahlobo ya kgonagalo ya tšhišinyego yeo e ka hlolwago ke Polokelo le tšhišinyego ya tlhago mo methopong ka tikologo ya lefelo yeo e ka bago le khuetšo go letamo yeo e beilwego godimo ga mmepe wa tlhamego ya tlhago le tshedimošo ka ga makga a tiragalo le mekgwa ya materiale wa tlhamego ya tlhago le mapheko, le dintlha ka ga histori ya ditšhišinyego tšeo di bilego le ditlamorago lefelong la letamo
- (k) tlhalošo ya kakaretšo ya dinyakišišo tša materiale wa letamo le metheo le dipoelo tšeo di hweditšwego;

18. (l) dipelo tša tshekatsheko ya moago le tshwarelelo ya letamo le metheo, go akaretšwa dintlha tša polokego, tshenyego le go šutha;
- (m) tshekatsheko ya dikotsi tša letamo, ditlhangwa tša thušo, le metheo ka go bontšha dikgonagalo tša tshenyego, ge e nyakwa ke Molaodi-Pharephare;
- (n) tshekatsheko ya kotsi ya polokego, ge seo se nyakwa ke Molaodi-Pharephare;
- (o) poledišano ya thalokago ya mabaka a tihokomelo ya dišomišwa/ditlabakelo le kalo ya dišomišwa.

Dinyakego tša protšeke tša letamo la legoro la 11

19. Dinyakego tša protšeke tša letamo la legoro la 111 di swanetše go hlopšha ka peakanyo ge go agwa letamo le ditlhangwa tšeo di lego mabapi le seo, tšeo di akaretšago dintlha tšeo di hlalošwago ka go molawana wa 12.

Dithalwa tša entšenering tša letamo la legoro la 11

20. Dithalwa tša entšenering tša protšeke yeo e hlalošwago ka go molawana wa 17 mabapi le letamo la legoro la 111 di swanetše go bontšha dintlha tšeo di hlalošwago ka go molawana wa 13.

Polokego ya tšweletšo yeo e lego gona yeo e angwago ke letamo la legoro la II

21. Tlhahlobo ya polokego ya tšweletšo yeo e lego gona bjalo ka ge e hlalošwa ka go molawana wa 8 e swanetše go tsenywa ka go pego ya sethalwatlhamo seo se hlalošwago ka go molawana wa 18

Tshedimošo ye nngwe ya mabapi le pego ya sethalwatlhamo, dithalwa tša entšenering le polokego ya tšweletšopele yeo e lego gona yeo e angwago ke letamo la legoro la 11

22. Tshedimošo ye nngwe efe goba efe yeo e sego tshedimošo yeo e hlalošwago ka go molawana ya 18, 19, 20 le 21 ya protšeke yeo e hlalošwago ka go molawana wa 17 e swanetše go hlagišwa ke mong ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare.

Mabaka le dinyakego tša laesense ya go aga, go godiša goba go lokiša letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego

23. (1) Mabaka ao a latelago le dinyakego di swanetše go latelwa ke mong wa laesense go aga, go godiša goba go lokiša letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego, mme di bontšhwe ka go laesense ya letamo la legoro la 1:
- (a) Karogo go tšwa go seemo seo se letetšwego sa motheo goba boleng bjo bo letetšwego bja materiale wa go aga tšeo di lemogwago nakong ya go aga, di swanetše go begelwa Molaodi-Pharephare ntle le tiego;
- (b) karogo efe goba efe go tšwa go sethalwatlhamo e swanetše go begelwa Molaodi-Pharephare ntle le tiego;;
- (c) Sethalwatlhamo sefe goba sefe seo Molaodi-Pharephare ka se bonago se le bohlokwa ka mabaka a tshedimošo ye mpsha yeo e bago gona, se swanetše go diragatšwa ka tshwanelo ntle le tiego;

23. (1) (d) Tshedimošo efe goba efe yeo e kgokaganego le mešomo yak ago yeo e nyakwago ke Molaodi-Pharephare e swanetše go hlagišwa go yena ntle le tiego; mme
- (e) thušo e swanetše go fiwa Molaodi-Pharephare goba motho yo a laetšwego ke yena go dira dinyakišišo goba go hwetša tshedimošo goba go dira tlhahlobo ntle le tiego. Molaodi-Pharephare goba motho yo a bonwago a le bohlokwa mabapi le tlhahlobo ya polokego ya letamo nakong ya go aga .
23. (2) Mabaka le dinyakego tšeo di latelago tšeo mong wa laesense yo a hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 23(1)a swanetšego go di latela, di swanetše gore, godimo ga mabaka le dinyakego tšeo di beilwego ka go molawana woo wa ka tlase, di bontšhwe ka go laesense ya letamo la legoro la 11:
- (a) Mo mabakeng a diphetogo go tšwa go mekgwa ya tlhamo yeo e hlalošwago ka go pego ya sethalwatlhamo yeo e hlagišitšwego go ya ka molawana wa 11, dinyakego tša protšeke tšeo di hlagišitšwego go ya ka molawana wa 12, goba phetogo ya dintlha tše itšeng tšeo di bonagalago ka go dithalwa tša entšenieng tšeo di hlagišitšwego go ya ka molawana wa 13, Molaodi-Pharephare o swanetše go eletšwa ka mokgwa wa pego yeo e ngwetšwego yeo e hlalošago mokgwa, bogolo le ditlamorago tša diphetogo;
- (b) pego yeo e hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 23(2)(a) e swanetše go hlakantšhwa ke motho wa profesenale yo a dumeletšwego mme ya išwa go Molaodi-Pharephare bonnyaneng bja matšatši a 30 pele ga go diragatša diphetogo; mme
- (c) mo diphetogo tšeo di hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 23(2)(a) di dirwago go mekamekana le seemo sa tšhoganetšo, motho wa profesenale yo a dumeletšwego o swanetše go di begela Molaodi-Pharephare mo matšatšing a šupa, mme e latelwa ke tlhagišo yap ego yeo e ngwetšwego ka ga diphetogo;
- motho wa profesenale yo a dumeletšwego o swanetše go thwalwa –
- (d) (i) go hlokomela kago le go bona gore magato a maleba a a tšewa go netefatša gore dithalošo tša dithalwatlhamo le dinyakego di a latelwa;
- (ii) go netefatša gore sete ya dithalwa tšeo di beilwego nakong tša "bjalo ka ge go agilwe" mo go tšona go bontšhwago diphetogo ka moka di a hlanguwa;
- (iii) go netefatša gore sete ya tshedimošo yeo e beilwego nakong ka ga kago ya letamo, go akaretšwa tlhokomelo ya motheo, e lotilwe, le go hlama pego ya phethagatšo ya kago; le
- (iv) go hlagiša setifikeiti sa phethagatšo;
- (e) mo letamo leo le lego gona le godišwago, le fetolwago goba le lokišwago, magomo ao a laolwago a ka godimo a meetse ao a bewago ke Molaodi-Pharephare ga a swanela go fetišwa pele ga go fiwa laesense ya go tswalela meetse yeo e hlalošwago ka go molawana wa 24 ;
- (f) mo mabakeng a letamo le leswa, mešomo ya karošo ya noka, mešomo ya tšhollo goba dihangwa tšeo di swanago le tšeo, gay a swanela go tswalelwa pele go fiwa laesense ya tswalelo;

23. (2) (g) dikgatišo tša setifikeiti sa phethagatšo dithalwa tša "bjalo ka ge go agilwe" le dinyakego le pego ya phethagatšo ya kago di swanetše go hlagišwa go Molaodi-Pharephare mo matšatšing a 120 morago ga setifikeiti sa phethagatšo;
- (h) motho wa profešenale yo a dumeletšwego a sa hlwele a kgona go tšweletša pele mošomo wa gagwe, Molaodi-Pharephare o swanetše go tsebišwa ka seo mo matšatšing a 14 mme magato a swanetše go tšewa go hwetša motho yo mongwe legatong la gagwe; mme
- (i) ge go nyakwa bjalo, ke Molaodi-Pharephare, motho wa profešenale yo a dumeletšwego o swanetše go ba le motho yo a ka mo emago legato mošomong wa gagwe ge a sa kgone go o dira. .
- (3) Mabaka le dinyakego tšeo di latelago tšeo mong wa laesense yo a hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 23(1)a swanetšego go di latela, di swanetše gore, godimo ga mabaka le dinyakego tšeo di beilwego ka go molawana wa ka tlase wa 23(1) le 23(2), di bontšhwe ka go laesense ya letamo la legoro la 111:
- (a) Dipego tša taolo ya boleng bja mošomo wa kago le dipego tša tšwelopele ya mošomo di swanetše go hlagišwa pele ga Molaodi-Pharephare ke motho wa profešenale yo a dumeletšwego ka dinako tšeo di beilwego ke Molaodi-Pharephare;
- (b) mo mabakeng ao Molaodi-Pharephare a akanyago ka mo go swanetšego ka toka, mešomo ya kago mo karolong ya protšeke e ka nna ya se thongwe pele ga ge tshedimošo le dintlha tšeo di kgopetšwego ke Molaodi-Pharephare di hlagišwa pele ga Molaodi-Pharephare, mme dinyakego tšeo di latetšwe;
- (c) motho wa profešenale yo a dumeletšwego o swanetše go swara rekoto ya seemo sa tlhamego ya tlhago seo se bonagalago ge go epša gob age go dirwa mešomo ya go dira melete nakong yak ago ya letamo gore go tle go lemogwe dikarogo go tšwa go seemo seo se bego se akantšwe le go hlakantšha tshedimošo ka go nnete ya " bjalo ka ge go agilwe " seemo sa motheo; mme
- (d) motho wa profešenale yo a dumeletšwego o swanetše go ba le motho yo a ka mo emago legato mošomong wa gagwe ge a sa kgone go o dira.

Laesense ya go tswalela meetse mo letamong leo le nago le kotsi ya polokego

24. (1) Ga go laesense yeo e nyakegago go tswalela meetse a letamo la legoro la 1.
- (2) Motho ofe goba ofe yo a agago letamo le leswa leo e lego gore ge le phethagaditšwe le tla bewa ka legorong la 11, a ka se tswalele mešomo ya karošo ya noka, mešomo ya tšhollo goba dihangwa tša go swana le seo pele a e ba le laesense ya go tswalela meetse:
- (3) Motho ofe goba ofe yo a godišago, a fetolago goba a lokišago letamo leo le lego gona gore morago e be Letamo la legoro la 11, ga a swanela go dumelela magomo a meetse ka go polokelo a eya godimo go feta magomo ao a laolegago ao a beilwego ka go laesense ya go aga, go godiša, go fetola goba a lokiša pele a e ba le laesense ya go tswalela meetse:

Kgopelo ya laesense ya go tswalela meetse a letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego

25. (1) Kgopelo ya laesense ya go tswalela meetse e swanetše go hlagišwa go Molaodi-Pharephare pele ga bonnyane matšatši a 60 pele ga letšatši leo le naganetšwego go tswalela mešomo ya karošo ya meetse goba mešomo ya tšhollo, mo go nyakegago, mme e swanetše go akaretša –
- (a) Foromo ya kgopelo ya semmušo yeo e hwetšwego go Kgoro yeo e tladišwego mme ya saenwa ke mong, motho yo a nago le taolo ya letamo goba motho wa profešenale yo a dumeletšwego;
  - (b) dintlha tšeo di hlalošitšwego ka go molawana wa 26;
  - (c) manyuale wa tšhomo le tlhokomelo wo o hlamilwego mme wa saenwa ke motho wa profešenale yo a dumeletšwego;
  - (d) peakanyo ya go itokišetša seemo sa tšhoganetšo yeo e hlamilwego mme ya saenwa ke motho wa profešenale yo a dumeletšwego;
  - (e) boikano bja mong mo a bolelago gore mafelo ka moka a madulo le meago yeo e etelwago ke batho mo lefelong la letamo di tlogetšwe; le
  - (f) mo mabakeng ao go letetšwego tšhišinyego yeo e hlotšwego, bohlatse bja gore mong o tšere magato a temošo go lokišetša batho bao ba lego lefelong la letamo go tiragalo efe goba efe yeo e amanago le seo
- (2) Motho wa profešenale yo a dumeletšwego o swanetše go senka gore naa manyuale wo o kopantšwego wa tšhomo le tlhokomelo le peakanyetšo ya seemo sa tšhoganyetšo, goba manyuale wa ka thoko wa tšhomo le tlhokomelo le peakanyetšo ya seemo sa tšhoganyetšo di a šomega go mešomo, tlhokomelo ga mmogo le taolo ya dikotsi tša mabapi le letamo le lefelo la ka tlase ga letamo leo le tšhošetšwego ke tshenyego ya letamo .

Kgopelo ya laesense ya go tswalela meetse a letamo la legoro la 11

26. Motho ofe goba ofe yo a agago, a fetolago, a godišago goba a lokišago Letamo la legoro la 11, o swanetše go dira kgopelo go Molaodi-Pharephare go ya ka molawana wa 25 ya laesense ya go tswalela meetse ka go hlagiša dintlha le dingwalwa tšeo di latelago:
- (a) Leina le atrese ya –
    - (i) mong le motho yo a nago le taolo ya letamo;
    - (ii) moemedi wa mong goba motho yo a filwego matla a go fa ditaelo mabapi le mediro ya letamo;
    - (iii) motho yo a nago le maikarabelo thwii a mediro ya letšatši ka letšatši ya letamo ;
    - (iv) motho yo a nago le maikarabelo a go hlokomela go tšea dipalo tša dikelo mo letamong;
    - (v) motho yo a nago le maikarabelo a hlahlobo ya ka mehla ya tlhokomelo ya ditlabelelo tša dipalo tša kelo bjalo ka ge go hlalošwa ka go temana ya ka tlase ya 26(a)(iv); le

26. (a) (vi) motho yo a nago le maikarabelo ya tlhahlobo ya nako le nako ya letamo yeo e swanetsego go dirwa go ya ka manyuale wa tšhomo le tlhokomelo;
- (b) Leina le atrese ya –
- (i) kantoro ya profensi ya taolo ya dikotsi;
- (ii) mo go nyakegago, selete, masepala, goba bolaodi bjo bo beilwego bja taolo ya dikotsi goba kantoro yeo dipeakanyo di dirilwego le yona mabapi le merero ya temošo mme e na le maikarabelo a go ntšha batho le dithoto ge go ka ba le seemo seo se amago polokego ya letamo;
- (iii) Ditirelo tša Sephodisa sa Afrika Borwa sa kgauswi le letamo; le
- (iv) baemedi ba bolaodi bja kgauswi, ditho tša boemedi, goba bja setšhaba sefe goba sefe seo se tšhošetšwago le go ba gona ga letamo mme e le setšhaba seo dipeakanyo di dirilwego le sona mabapi le temošo ge go ka ba le seemo seo se amago polokego ya letamo ;
- (c) mekgwa yeo e tlogo šomišwa go fa temošo ka bonako go mafelo a ka tlase ga letamo ge go ka ba le seemo seo se amago polokego ya letamo ;
- (d) tshedimošo ka ga tsela yeo e lego gona, moya, mogala, sellathekeng, radio, fekese, elektroniki le dikgokagano tše dingwe ka ga letamo;
- (e) tshedimošo ka ga ditsela tša diketswana go dikologa polokelo ;
- (f) pego ya tšwelopele ya kago yeo e bontšhago mošomo wo o sego wa tšwa o phethagatšwa;
- (g) lenaneo la taolo la nako ya mathomo ya go kitela le dikakanyo tšeo seo se beilwego godimo ga tšona; le
- (h) letšatši leo le beakanyeditšwego gore mešomo ya karošo ya noka goba mešomo ya tšhollo, ge go nyakega, e tla tswalelwa.

Manyuale wa tšhomo le tlhokomelo wa letamo la legoro la II

27. Manyuale wa tšhomo le tlhokomelo wa letamo o swanetše go ba le maina le diatrese bjalo ka ge go hlalošwa ka go molawana wa 26(a), gape o swanetše go akaretša –
- (a) tlhalošo ya protšeke le tlhalošo ya nepagalo ya letamo ;
- (b) tshedimošo ya dintlha yeo e akaretšago lefelo la mothopo wa meetse le tlhalošo ya tšweletšopele ya lefelo la ka tlase ga , letamo, ga mmogo le –
- (i) datha ya haedrolotši ya mafula;
- (ii) go kukegela godimo kgahlanong le bokgoni bja go swara le go kukegela godimo kgahlanong le dikhebe tša erea ya bogodimo ya polokelo ;
- (iii) tsela ya tšhollo le mananeotlhopho a tšhollelontle (goba dikhebe) tša letamo;
- (c) peakanyo ya lefelo la protšeke yeo e bontšha polokelo , letamo le ditsela tša phihlelelo go ya letamong;

27. (d) mmepe wa sekala se sennyane wa phihlelelo ya noka ya ka godimo le ya ka fase yeo e ka amegago nakong ya mafula, wo o –
- (i) fago kakaretšo ya noka mo mabakeng a taolo ya dikotsi goba tšhomo ya letamo nakong ya mafula;
  - (ii) bontšhago tšweletšopele yeo e lego kgauswi le polokelo go akaretšwa mafelo a boikhutšo, mafelo a pikiniki le ditsela tša go haeka; mme
  - (iii) o sa swane gabotsebotse le mebepe ya dintlha ya mafula yeo e nyakegago ka go peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo;
- (e) sete ya dithalwa tša entšenieng tša kalo ya kakaretšo ya letamo le dintlha tša motheo tša mešomo ya tšhollo le dikgoro tša tsela ya tšhollo, ge go nyakega;
- (f) dipeakanyo, go kukegela godimo, le dikarolo tšeo di bontšhago ditho tše bohlokwa tša letamo go bontšha dintlha tše bohlokwa tša tšhomo, go akaretšwa lefelo la dikhutlo tša taolo, ditlabelo tša tlhokomelo, ditsela tša phihlelelo go ya letamong tšeo di ka šomišwago nakong ya mafula, ditsela tša diketswana tša mešomo ya phološo le mafelo ao go tsena ga batho go ganetšwago;
- (g) ditlabelo tša tlhokomelo ya ditho tša kago tša letamo, go akaretšwa mananeo a go ntšha meetse, tšhireletšo ya motheoga, dihangwa tša meetse le dikarolo tše dingwe tšeo di nyakago tlhokomelo;
- (h) ditaello tša tšhomo le tlhokomelo ya dikarolo tša tšhomišo ka diatla le mohlagase tša letamo tšeo di somišwago go laola meetse a mafula goba tšeo di ka šomišwago mo nakong ya tšhoganetšo go fokotša magomo a meetse ka polokelo ng;
- (i) dintlha tša lenaneo la tlhahlobo ya nako le nako go lekola seemo le tšhomo ya dikarolo tšeo di fapanego tša letamo, go akaretšwa letlakala la dilo go hlahlala tlhahlobo;
- (j) tshedimošo ka go kalo, tselatshepetšo ya go bala le tlhahlobo ya nako le nako ya ditlabelo, le dintlha tša tselatshepetšo tša tshepetšo le tshekatsheko ya dipalo tša tlhahlobo, go akaretšwa mekgwa ya tlhahlobo ya tshekatsheko ya dipalo tša tlhahlobo;
- (k) mapheko afe goba afe go lebelo la go tšholla goba diphetogo ka go magomo a meetse ka polokelo ng;
- (l) mo mabakeng a letamo la tsela ya tšhollo yeo e sa laolegego dintlha ka ga mananeo a temošo ya meetse a mafula ao a tsenago le ao a tšwago, diphetogo tša magomo a meetse;
- (m) mo mabakeng a letamo leo le nago le tsela ya tšhollo yeo e laolegago, goba letamo leo le tlabetšwego ka dikgoro tša mafula, dintlha tša –
- (i) melawana ya go šomiša dikgoro, mananeo a tšhomo le bašomi bao ba tlabetšwego;
  - (ii) magomo a meetse, diphetogo tša magomo a meetse le lebelo la tšhologo;
  - (iii) mananeo a temošo go lemoša mošoma-ka-letamo ka ga mafula goba go tšholla meetse;
  - (iv) mananeo a temošo go lemoša batho bao ba lego tlase ga letamo ka ga mafula goba go tšholla meetse;

27. (m) (v) magato ao a swanetšego go diragatšwa ge kgoro e tee goba go feta ya mafula e sa kgone go bulwa;
- (vi) kabelo ye nngwe ya maatla ge mohlagase o timile;
- (vii) magato a go tloša le go thibela mapheko ao a hloiwago ke dilo tšeo di rwalwago ke meetse bjalo ka diketswana, dijete, dihlaro le magogodi a mangwe; le
- (viii) magato a tšhireletšo go thibela batho bao ba sa dumelelwago go tsena lefelong la letamong, dikarolong tše kotsi tša letamo goba mešomong ye kotsi;
- (n) dintlha ka ga rekoto ya dilemogwa le ditragalo, dikgokagano le go ntšha ditaello, go faela le go ntšha dipego, go ngwala ka gare ga puku ya direkoto le go dira rekoto ya dikarogo tša molawana wa tšhomo wa mabapi le seemo seo se lego gona ge mafula a tšhollwa ka mokgwa wo o laolegago goba ka mo go sa laolegego;
- (o) tlhalošo ya seemo mo letamong yeo e swanetšego bonwa bjalo ka seemo seo se amago polokego ya letamo, ga mmogo le ditselatlhahlo tihahlobo ya seemo le tshepetšo le magato ao a swanetšego go latelwa go fokotša ditlamorago tša seemo seo go mešomo le mafelo a ka tlase ga letamo; le
- (p) tlhokomelo goba magato go netefatša polokego ya setšhaba bjalo ka ge go hlalošwa ka go molawana wa ka tlase wa 11(e).

Peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo ya letamo la legoro la 11

28. Peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo e swanetše go akaretša maina le diatrese bjalo ka ge go hlalošwa ka go molawana wa ka tlase wa 26(a) le 26(b), ga mmogo le dintlha tšeo di latelago:
- (a) Tshedimošo ya dintlha yeo e hlalošago letamo, lefelo la mothopo wa meetse a lona le tšweletšopele ya lefelo la ka tlase ga letamo, ga mmogo le –
- (i) datha ya meetse a mafula;
- (ii) go kukegela godimo kgahlanong le bokgoni bja go swara le go kukegela godimo kgahlanong le dikhebe tša erea ya bogodimo ya polokelo ;
- (iii) tsela ya tšhollo le mananeotlhopho a tšhollelontle (goba dikhebe) tša letamo; le
- (iv) sete ya dithalwa tša entšeniaring tša kalo ya kakaretšo ya letamo le dintlha tša motheo tša mešomo ya tšhollo le dikgoro tša tsela ya tšhollo, ge go nyakega;
- (b) tlhalošo ya seemo mo letamong yeo e swanetšego bonwa bjalo ka seemo seo se amago polokego ya letamo, ga mmogo le ditselatlhahlo tihahlobo ya seemo le tshepetšo le magato ao a swanetšego go latelwa;
- (c) tšhate ya tsebišo go bontšha gore ke mang yo a swanetšego go tsebišwa, ke mang, ka ditlapele tše dife, go kgontšha tsebišo ya ka pele ya batho le mekgatlo yeo e nago le maikarabelo a go tšea magato a tšhoganetšo;
- (d) tlhalošo ya maikarabelo a mong a tšweletšopele, tiragatšo, tlhokomelo le go bea nakong lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo;

28. (e) setatamente seo se hlalošago lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo seo se hlamilwego go ya ka Melawana ye ga se lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo go ntšhiwa lefelong, le –
- (i) mo go swanetšego, setatamente seo se hlalošago gore bolaodi bjo bo beilwego bja taolo ya seemo sa tšhoganetšo goba kantoro bon a le maikarabelo a go fa temošo le go široša lefelong leo le amegago; goba
  - (ii) ge go se na sehlangwa sa semmušo sa taolo seemo sa tšhoganetšo, leina le atrese ya motho yo a tlogo go ba le maikarabelo a go široša batho le diphoofolo;
- (f) tlhalošo ya magato a peakanyetšo go fokotša goba go imolla ditlamorago tša tshenyego ya letamo, mešomo ya ditsela tša tšhollo, goba go mekamekana le ditlamorago tša tšhišinyego mo e lego gore go bonwa go hlokagala ke Molaodi-Pharephare goba motho wa profešenale yo a dumeletšwego, le go potlakiša thušo tšhoganetšo;
- (g) temogo ya dika tša histori ya mafula mo mafelong ao a nago le mokgobo wa tšeo di ikagilego; le
- (h) mebepe ya mafula yeo e bontšhago mafelo a tlase ga letamo ao a tla angwago ka lebaka la tshenyego ya letamo, mme mo go bonwago go hlokagala ke motho wa profešenale yo a dumeletšwego, mafelo ao a angwago ke mafula ka go bontšhwa ka bonnyane, magareng, bogolo bja mafula a tlhago.

Kgopelo ya laesense ya go tswalela meetse a letamo la legoro la 11

29. Motho ofe goba ofe yo a agago Letamo la legoro la 111, goba a godišago, a fetolago, a goba a lokišago letamo leo le lego gona leo le ka bewago ka legorong la 111, o swanetše go -
- (a) dira kgopelo go Molaodi-Pharephare ya laesense ya go tswalela mmetse ka go hlagiša dintlha le dingwalwa tšeo di beilwego go Letamo la legoro la 11 ka go molawana wa 25 le 26; le
  - (b) go hlagiša manyuale wa tšhomo le tlhokomelo wo o hlalošwago ka go molawana wa 27 le lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo leo le hlalošwago ka go molawana wa 28 go Molaodi-Pharephare.

Manyuale wa tšhomo le tlhokomelo le lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo wa letamo la legoro la 111

30. Manyuale wa tšhomo le tlhokomelo le lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo wo o hlalošwago ka go molawana wa 29(b) o swanetšego go hlakantšhwa ke motho wa profešenale yo a dumeletšwego a thušwa ke sehlopha sa profešenale.

Mabaka le dinyakego tša go tswalela meetse

31. Tšeo di latelago ke mabaka le dinyakego tšeo mong wa laesense ya go tswalela meetse yeo e hlalošwago ka go molawana wa 24(2) le 24(3) a swanetšego go di latela mme di bontšhwe ka go laesense ya go tswalela meetse:
- (a) Molaodi-Pharephare o swanetše go tsebišwa ka go ngwala mo matšatšing a 30 ka ga diphetogo dife goba dife ka go maina le diatrese tšeo di fiwago go ya ka molawana wa 26(a) le 26(b);

31. (b) ditaelo le ditselatshepetšo ka go manyuale wa tšhomo le tlhokomelo le lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo tšeo di fiwago go ya ka molawana wa 27 le 28 di swanetše go latelwa;
- (c) dinyakego tša molawana wa 32(1), (2), (3) le (4) go ya ka mo di diragatšwago ka go letamo di swanetše go latelwa;
- (d) mong goba motho yo a nago le taolo o swanetše go tsebiša Molaodi-Pharephare ntle le tiego, ga tee fela ge seemo seo se amago polokego ya letamo se lemogwa ;
- (e) pego yeo e ngwetšwego ka ga mokgwa, bogolo le tšeo di hlolago seemo le magato ao a tšerwego go kaonafatša polokego ya letamo, e swanetše go hlagišwa go Molaodi-Pharephare mo matšatšing a 30 ka ga seemo seo se amago polokego ya letamo;
- (f) ge Molaodi-Pharephare, ka mabaka ao a swanetšego, a na le kakanyo yeo e nyakegago ka go seemo sa protšeke yeo e itšeng, magomo ao a laolegago a meetse a ka polokelo ng ga a swanela go feta bogodimo bjo bo beilwego ke yena; le
- (g) seemo sefe goba sefe seo se lego mabapi le polokego ya moago (goba go swarelela) ga letamo leo Molaodi-Pharephare a bonago go le bohlokwa go fokotša kgonagalo ya kotsi ya go lahlegelwa ke maphelo, go fokotša kgonagalo ya kotsi ya tshenyo ya thoto, go fokotša ditlamorago tše mpe go boleng bja mothopo goba tshenyo ya tikologo.

Mabaka le dinyakego tša go mabapi le tšhomo le tlhokomelo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego

32. (1) Molaodi-Pharephare a ka—
- (a) hlahloba letamo lefe goba lefe leo le le nago le kotsi ya polokego goba go dira diteko go dikarolo tša wona;
- (b) laela mong goba motho yo a nago le taolo ya letamo gore go dirwe tlhahlobo goba diteko goba go tsenya ditlabelo tša peo ya leihlo letamong;
- (c) laela mong goba motho yo a nago le taolo go fana ka tshedimošo ka mokgwa wo o beilwego ka ga morero ofe goba ofe wo o amago polokego ya letamo goba tšhireletšego ya bophelo, dithoto le boleng bja methopo yeo e amanago le go ba gona ga letamo;
- (d) nyaka gore mošomo wa tlhokomelo le mošomo wa go kaonafatša letamo, wo go ya ka pego ya tlhahlobo ya polokego ya letamo e bonwago e swanetše, e diragatšwe ka tlase ga bookamedi bja motho wa profeshene yo a dumeletšwego;
- (e) ka lebaka la tlhahlobo ya polokego ya letamo, a ka nyaka gore go dirwe dithuto tša go tšwela pele le dinyakišišo ke motho wa profeshene go nyakišiša diphokolo dife goba dife tšeo di ka bago gona; gape
- (f) a ka bea nako ya go hlagiša tshedimošo goba go tšea magato go ya ka temana ya ka tlase ya 32(b), 32(c) le 32(e);
- (2) Mong goba motho yo a nago le taolo ya letamo la legoro la 11 goba 111 o swanetše go thwala motho wa profeshenale yo a dumeletšwego go hlama manyuale wa tšhomo le tlhokomelo le lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo go ya ka melawana ya 27 le 28 le go hlagiša kgatišo go Molaodi-Pharephare ge a e kgopela

32. (3) Mabapi le letamo la legoro la 11 motho wa profeshenale yo a dumeletšwego yo a hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 32(2) o swanetše go thušwa ke sehlopha sa profeshenale.
- (4) manyuale wa tšhomo le tlhokomelo le lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo wo o hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 32(2) o swanetše go dula o beilwe mabakeng ke mong goba motho yo a nago le taolo ya letamo.
- (5) Mong goba motho yo a nago le taolo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego o swanetše go –
- (a) hlahloba kgafetšakgafetša goba a dire gore le hlahlobje, ka go šomiša ditselatlhahlo tša tlhahlobo ya nako le nako tšeo di hlalošwago ka go tlhahlobo yeo e hlalošwago ka go manyuale wa tšhomo le tlhokomelo, go lekola gore dikarolo ka moka tša letamo di seemong seo se kgotsafatšago mme di kgona go dira mediro yeo di swanetšego go e dira;
- (b) ge fela seemo seo se amago polokego ya letamo se iponatša letamong, o swanetše go nyakišiša goba a dire gore go nyakišišwe le go hlahloba seemo ntle le tiego, le go tšea magato ao a swanetšego go rarolla goba go laola seemo ka go šomiša ditselatlhahlo ka go lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo.
- (c) mabapi le letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III mohuta wa magato ao a hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 32(5)(b), ga mmogo le mananeo a tiragatšo ya wona, a swanetše go begwa ka go ngwalela Molaodi-Pharephare mo matšatšing a 60 morago ga go tšwelela ga seemo;
- (d) ge seemo sa tšhoganetšo se tšwelela mo letamong, ntšha tshedimošo go ka lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo go kgontšha tlhakodišo mo mafelong ao a tšhošetšwago ka tlase ga leboti;
- (e) begela Molaodi-Pharephare seemo sefe goba sefe sa tšhoganetšo seo se ka tšwelelago mo letamong ntle le tiego, mme a diragatša ditaello mabapi le seo, mme a re mo matšatšing a 30 a fe Molaodi-Pharephare pego yeo e ngwetšwego ka dintlha ka botlalo ka ga seemo seo se hlotšego tšhoganetšo, le ka mo seemo se tswetšego pele ka gona le mohuta le bogolo bja tshenyego;
- (f) diragatša ditselatshpetšo tša maleba go šireletša batho goba dithoto lefelong la tlase ga letamo gore ba se khupetše ke mafula ba se ba lemošwa ka ga diphetogo tša tshoganetšo tša magomo a meetse; le
- (g) go šoma mmogo le thušo ka go dinyakišišo dife goba dife goba tlhahlobo ya karolo efe goba efe ya letamo tšeo di dirwago ka taelo ya Molaodi-Pharephare.

Go swara direkoto, go lotwa ga dingwalwa, go fetola bong le phetogo ya tšhomišo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego

33. (1) Mong goba motho yo a nago le taolo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego o swanetše go lota direkoto tšeo di lego nakong ka ga letamo, tšeo di swanetšego go akaretša –
- (a) manyuale wa tšhomo le tlhokomelo le lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo la letamo;
- (b) dipego tša tlhahlobo le dinyakišišo tša polokego ya letamo;

33. (1) (c) dithalwa tša letamo le dipego ka ga tlhamego ya lefase, sethalwatlhamo, kago, tlhokomelo, mediro le dikaonafatšo goba diphetogo mo letamong;
- (d) mabapi le letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III leo le nago le ditlabele tša peo leihlo, datha ya tlhokomelo ya ditlabele, le mananeotlhopho le dikrafo tše di bewago nakong go ya go ile go bontšha datha yeo e kgoboketšwago;
- (e) mabapi le letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III tshedimošo ya mabapi le go fetogafetoga ga magomo a meetse ka go polokelo le kelelo ka go noka ya ka tlase ga lebotlo la letamo, bjalo ka ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare mo lebakeng le lengwe le le lengwe .
- (2) Direkoto tša mathomo tše di hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 33(1) ka godimo, goba kgatišo yeo e šomišegago ya tšona, di swanetše go lotwa lefelong la letamo goba ka kantorong ya kgauswi mo di ka hlahlobjago mme tša šireletšwa kgahlanong le tshenyego.
- (3) Ge bong le taolo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego di fetišetšwa go motho yo mongwe, mong wa letamo o swanetše go –
- (a) fetišetša direkoto tša letamo go mong yo moswa goba motho yo a nago le taolo ya letamo, mo matšatšing a 60 a phetogo ya bong bja letamo;
- (b) tsebiša Molaodi-Pharephare ka go ngwala mo matšatšing a 60 morago ga phetogo ya bong bja letamo, le gore direkoto di fetišeditšwe go mong yo moswa goba motho yo a nago le taolo ya letamo; le
- (c) go iša leina le atrese ya mong yo moswa goba motho yo a nago le taolo ya letamo go Molaodi-Pharephare.
- (4) Ge letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego le sa šomišege ka lebaka la go kgobela magogodi goba ka mabaka a mangwe, mong wa letamo o swanetše go tsebiša Molaodi-Pharephare ka go ngwala mo matšatšing a 60 morago ga tiragalo yeo.
- (5) Ge letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego le swanetše go šomišetšwa mabaka a mangwe ntle le mabaka ao le agetšwego wona mathomong, mong goba motho yo mongwe yo a nago le taolo ya letamo o swanetše go tsebiša Molaodi-Pharephare ka go ngwala mo matšatšing a 60 pele ga go diragatša diphetogo tše.

Tlhahlobo ya polokego ya letamo la legoro la I

34. (1) Mong goba motho yo a nago le taolo ya letamo la legoro la I o swanetše go ba le –
- (a) tlhahlobo ka ga polokego ya letamo, ka ditshenyegelo tša gagwe, ge a kgopelwa go dira seo ke Molaodi-Pharephare, ka nako yeo e beilwego ke Molaodi-Pharephare; le
- (b) go hlagiša pego ya tlhahlobo ka makga a magareng ga mengwaga ye mehlano le lesome ge a kgopelwa go dira seo ke Molaodi-Pharephare.
- (2) Dipego tša tlhahlobo ya polokego ya letamo la legoro la I di swanetše go ba le tshedimošo yeo e latelago:

34. (2) (a) Tlhalošo ya protšeke yeo letamo e lego karoio ya yona;
- (b) dintlha tša letamo, go akaretšwa –
- (i) mohuta wa lebotō;
  - (ii) botelele bja ka godimo bja lebotō;
  - (iii) bogolo bja go swara bja polokelo;
  - (iv) area ya ka godimo ya polokelo ka magomo a meetse ao a tletšego;
  - (v) botelele bja bogodimo bja lebotō;
  - (vi) bophara bja bogodimo bja lebotō;
  - (vii) morotoga le motheoga wa lebotō;
  - (viii) tlhalošo ya materiale ka go mafelo ao a fapanego a lebotō, ga mmogo le tšhireletšo ya mmoto, mo go nyakegago;
  - (ix) tlhalošo ya mohuta ka kakaretšo le makga a go ikala ga materiale wo o hlamago motheo wa letamo
  - (x) tlhalošo ya go tšholla le magato a taolo ya go dutla ga meetse;
  - (xi) tlhalošo ya mešomo ya tšhollo ya letamo; le
  - (xii) letšatši la phethagatšo yak ago ya letamo;
- (c) dintlha tša meetse le ditekanyetšo tša mafula, go akaretšwa –
- (i) lefelo la mothopo wa meetse ;
  - (ii) mapheko a lefelo la mothopo wa meetse;
  - (iii) pula ya ka tlase ya ngwaga;
  - (iv) mekgwa yeo e šomišwago go lekanyetša mafula;
  - (v) sethalwatlhamo sa mafula le tekanyetšo ya makga a go ipoeletša ga wona;
  - (vi) mafula a magolo a tikologo, ge a le gona, go eya ka bogolo bja lefelo la mothopo wa meetse;
  - (vii) tlhahlobo ya polokego ya mafula le tekanyetšo ya makga a go ipoeletša ga wona
  - (viii) ditselatlhahlo tšeo di šomišwago go kgetha mafula a mangwe ao a somišwago go hlahloba maatla a tsela ya tšhollo
- (d) tlhalošo le tlhahlobo ya tsela ya tšhollo, go akaretšwa, –
- (i) mohuta wa tsela ya tšhollo;
  - (ii) botelele bja bogodimo bja tsela ya tšhollo;

34. (2) (d) (iii) phaphano ya bogodimo magareng ga bogodimo bja tsela ya tšhollo le magomo a fasefase a bogodimo bjo bo sa tšhollego meetse;
- (iv) bogolo bja dikarolo ka moka tšeo di ka kgonago tša taolo ya meetse;
- (v) botelele bja tšhanele yeo e boago morago ya tsela ya tšhollo, ge go swanetše;
- (vi) bontši bja ka godimo bja tšhollo bja tsela ya tšhollo ka bogodimo bja "lefela";
- (vii) bogodimo nakong ya sethalwatlhamo sa mafula; le
- (viii) tshenygo yeo e letetšwego goba kgogolego nakong ya mafula;
- (e) tlhahlobo ya, tshwarelelo ya meago, ditselatshepetšo tša tšhomo, le tlhokomelo ya letamo go ya tlhahlobo yeo e dirilwego go ya ka molawana wa 34(3);
- (f) leina la mohlami wa letamo le mokontraka;
- (g) mešomo ya tokišo go tloga mola letamo le phethagatšwago;
- (h) mathata a magolo, o a bilego gona nakong ya pele;
- (i) tlhalošo ya ditemogo le tšeo di hweditšwego nakong ya tlhahlobo yeo e dirilwego go ya ka molawana wa 34(3);
- (j) tshekatsheko ya mekgwa ya tshenyego le ditlamorago ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare ;
- (k) lenaneo la peakanyo ya lefelo la protšeke
- (l) mananeopeakanyo, kukelogodimo le dikarolo tšeo di bontšhago ditho tše bohlokwa tša letamo le ditsela tša tšhollo; le
- (m) palo yeo e swanetšego ya diswantšho tša mebala tšeo di bontšhago ditemogo tšeo di dirilwego nakong ya tlhahlobo.
- (3) Tlhahlobo ya lefelo la Letamo la legoro la I e swanetšego dirwa ke mong wa letamo, goba motho yo a kgethilwego ke mong ka go šetša –
- (a) seemo ka kakaretšo sa bogodimo, lefelo la ka godimo le ka tiase mo lebotong la letamo (mohlala, go ba gona ga dihlare le bogolo bja tšona, melete ya kgogolego le ditshenyego tše dingwe);
- (b) bogolo le mafelo ao a kolobilego goba go dutla o tšwa lebotong le motheong wa letamo, e bontšha maphoto le lebelo la kelelo ya meetse afe goba afe ao dutlago;
- (c) manga le bogolo bja wona, go bobomela, go buduloga goba ditaetšo tša go šutha karolong efe goba efe ya leboto la letamo;
- (d) bogolo bja melete le mo e lego gona le dihloga, digola le melete tšeo di dirilwego ke diphoofolo tšeo di epago, magotlo goba dikhunkhwane (mohlala, hlong, magotlo, dikgala, ditšhošwane, tšhipu);

34. (3) (e) seemo sa tsela ya tšhollo, go akaretšwa kgogolego mo lefelong la yona la ka godimo le ka tlase ;
- (f) seemo le tšhomego ya mešomo ya tšhollo ya letamo;
- (g) go šoma ga magato a tlhokomelo go netefatša polokego ya bjalo ka ge go hlalošwa go ka molawana wa 11(e).
- (h) meago efe goba efe goba mafelo ao a tšweleditšwego pele ka tlase ga leboto ao a ka tšhošetšwago ke meetse a mafula ka lebaka la tshenyego ya letamo;
- (i) ditlamorago dife goba dife go boleng bja methopo tanya ka lebaka la tshenyego ya letamo; le
- (j) ntlha efe goba efe yeo e le go mabapi le polokego ya letamo goba kgonagalo ya tiholego ya kotsi ka lebaka la go ba goba ga letamo.

Tlhahlobo ya polokego ya letamo la legoro la II

- 35 (1) Mong goba motho yo a nago le taolo ya letamo la legoro la I o swanetše go –
- (a) hlagiša, ka ditshenyegelo tša gagwe, pego ya tlhahlobo ka ga polokego ya letamo ge a kgopelwa go dira seo ke Molaodi-Pharephare, le ka nako yeo e beilwego ke Molaodi-Pharephare, go ya ka molawana wa ka tlase wa 34(2) le 34(3); le
- (b) go hlagiša pego ya tlhahlobo ya polokego ya letamo ka makga a magareng ga mengwaga ye mehlano le lesome ge a kgopelwa go dira seo ke Molaodi-Pharephare.
- (2) Tlhahlobo ya polokego ya letamo la legoro la 11 di swanetše go dirwa ke motho wa profešene yo a dumeletšwego go lemoga dikgonagalo le mahlaedi a seemo sa letamo goba ka go boleng le nepagalo ya ditselatshepetšo tšeo di latelwa ka go mediro ya tlhokomelo, tiragatšo le go bea leihlo ga mekgwa yeo e ka beago maphelo a batho kotsing goba gwa hlolega tshenyego ya dithoto goba gwa ba le ditlamorago tše mpe go boleng bja methopo.
- (3) Pego ya tlhahlobo ya polokego ya letamo e swanetše go dirwa ke motho wa profešene yo a dumeletšwego mme ya išwa go Molaodi-Pharephare ka nako yeo e beilwego ke Molaodi-Pharephare,
- (4) Tlhahlobo ya polokego ya letamo yeo e dirilwego ke motho wa profešene yo a dumeletšwego yo a hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 35(2) e swanetše go akaretša tšeo di latelago:
- (a) Thuto ya dipego ka moka tšeo di lego gona ka ga sethalwatlhamo, kago le merero yeo e lego mabapi le polokego ya letamo;
- (b) tlhahlobo ya lefelo yeo ka go yona –
- (i) go tlhahlobjago le go sekaseka datha yeo e lego gona ka ga mekgwa ya moago wa letamo le motheo wa lona;
- (ii) go elwa šedi ditaetšo tšeo di bonagalago tša go bobomela, go šutha, go pharoga, go imelega ka gare, kgogolego, melete ya go bobomela, go nyoga ga meetse, go dutla, go tšofala ga materiale, go šoma ga tšhologo le

mananeo a kimollo ya kgatelelelo, bontšhi le botelele bja dihlare, go ba gona ga dihlare le bogolo bja tšona le se sengwe le se sengwe seo se ka amago polokego ya letamo;

35. (4) (b) (iii) tšhomego ya ditlabelo tšeo di šomišwago go laola meetse a mafula goba magomo a meetse a polokelo ng le go fokotša meetse ka pele ge e le gore go nyakišišwa seemo sa tšhoganetšo ; le
- (iv) go elwa šedi maemo a bookamedi, go swara direkoto tšeo di nyakegago go ya ka manyuale wa tšhomo le tlhokomelo, melawana yeo e šomago, mananeo a temošo, le magato a tšhireletšo mo letamong;
- (c) tshkatsheko ya tshwarelelo ya seemo sa tlhamego ya tlhago mo lefelong le tshwarelelo ya seemo sa tlhamego ya mebotwana kgauswi le letamo le go dikologa mathoko a polokelo ;
- (d) tlhahlobo yeo e beilwego godimo ga tshedimošo yeo e lego gona ya –
- (i) nepagalo ya tsela ya tšhollo le dikgoro tša maula, ge di le gona, go akaretšwa kgonagalo ya gore kgoro e tee goba go feta di ka nne tša se bulege, le kgonagalo ya gore kelelo e ka nna ya thibelwa ke dilo tšeo di gogolwago ke meetse, bjalo ka diketswana, dijete, dihlare, dikota le ditšhila ;
- (ii) ditlamorago tša go feta magomo a bogodimo bjo bo sa tšhollego meetse ;
- (iii) kgonagalo ya go lahlegelwa ke maphelo, kgonagalo ya tahlegelo ya ekonomi, tshenyego ya boleng bja methopo ka lebaka la tshenyego ya letamo;
- (iv) nepagalo tshwarelelo ya tlhago ya meago ka tlase ga seemo seo se tlwaelegilego le seo se sego sa tlwaelega;
- (v) datha yeo e lego gona ya meetse yeo e kgobokeditšwego go tloga mola letamo le agwa goba go tloga mola tlhahlobo ya polokego ya letamo e dirwa go ya ka Melawana ye goba molawana ofe goba ofe wo o dirilwego go ya ka molao wo o phumotšwego ke Molao;
- (vi) mekgwa ya letamo, ka go ela šedi ditemogwa tša setlabelo seo se lego gona sa peo leihlo goba datha;
- (vii) boleng le nepagalo ya maemo a tšhomo le tlhokomelo, lenaneo la peoleihlo, le ditselatshepetšo tša seemo sa tshoganetšo go fokotša kgonagalo ya tahlegelo ya maphelo a batho, tshenyego ya thoto goba go boleng bja methopo; le
- (viii) magato a go šireletša maloko a setšha ao a nago le phihlelelo ka go letamo mešomo yeo e lego kotsi, go akaretšwa tšhomego ya leboto la polokego ya go sesa ka godimo ga tsela ya tšhollo, ge go nyakega.
- (e) mo go nyakegago mo mabakeng a matamo ao e lego gore a na le dikgoro tša mafula, tlhahlobo ya tšhomego ya tšona –
- (i) magato a tšhireletšo go thibela batho bao ba sa dumelelwago go tsena ka letamong, dikarolo tše kotsi tša letamo goba mešomong ye kotsi ya letamo;

35. (4) (e) (ii) mananeo a temošo go lemoša bašomi ba ka letamong ka ga mafula ao a tlogo;
- (iii) mananeo a temošo go lemoša batho lefelong la ka tlase ga letamo ka ga mafula goba meetse ao a tllilego go bulelwa;
- (iv) melawana ya tšhomišo ya kgoro, mananeo a tšhomo le bašomi;
- (v) tsela ye nngwe ya go hwetša maatla ge mohlagase o timile; le
- (vi) tšhomo go ya dihangwa ka moka tša dikgoro tša mafula.
- (f) tlhahlobo ya polokego ya tšweletšopele ka godimo le ka tlase ga leboti la letamo bjalo ka ge go hlalošwa ka go melawana ya 8(1) le 8(2).
- (5) (a) Motho wa profešene yo a dumeletšwego, ge a diragatša tlhahlobo ya polokego ya letamo, o swanetše go hlama taekramo, sethalwa goba seswantšho tšeo di bontšhago maemo a dinyakišišo ka tatelano ya maleba go bogodimo bjo bo sa tšhologego bja meetse a letamo le bogodimo bja tsela ya tšhollo go netefatša sebaka sa ka godimo ga magomo a meetse.
- (b) Ge tsela ya tšhollo ya letamo e le tsela yeo e epilwego mo magomo a meetse a kabelo a sa hlalošegogo, methaladi ye mmalwa ya magomo e swanetše go bontšhwa.
- (c) Motho wa profešene yo a dumeletšwego, ge a diragatša tlhahlobo ya polokego ya letamo, o swanetše go netefatša gore temogo ya magomo e direlwa tlhahlobo ya polokego ya letamo yeo a e dumeletšego, mme saene taekramo, sethalwa le seswantšho.
- (6) Pego ya tlhahlobo ya polokego ya letamo yeo e hlagišwago go ya ka Melawana ye e swanetše go ba le tshedimošo yeo e latelago:
- (a) tlhalošo ya protšeke yeo letamo le lego karolo ya yona;
- (b) peakanyo ya lefelo la protšeke;
- (c) mananepeakanyo, go kukegela godimo le dikarolo tšeo di bontšhago dikarolo tše bohlokwa tša letamo le maemo a ditlabele dife goba dife tša peo leihlo sa se mekgwa ya tshenyego ga mmogo le taekramo, sethalwa goba seswantšho tšeo di bontšhwago ka molawana wa ka tlase wa 35(5)(a) le 35(5)(c);
- (d) kakaretšo ya dikakanyo tša sethalwatlhamo, tshakatsheko ya sethalwatlhamo, datha ya sethalwatlhamo sa mafula le dintlha tša polokego tšeo di šomišwago nakong ya legato la sethalwatlhamo go hlahloba nepagalo ya tshwarelelo ya letamo;
- (e) dintlha tša meetse a protšeke, go akaretšwa –
- i)
- (ii) lefelo la mothopo wa meetse;
- (iii) pula ya ka tlase ya ngwaga;
- (iv) bogolo bja tswaro ya meetse bja ka godimo le ka tlase bja Polokelo ;

35. (6) (e) (v) erea ya ka godimo ga meetse a ka polokelo ng mo magomong ao a tletšego;
- (vi) go kukegela godimo kgahlanong le bogolo le go kukegela godimo kgahlanong le dikhebe tša erea ya ka godimo;
- (vii) sethalwatlhamo sa mafula le tekanyetšo ya makga a go ipoeletša ga wona, go akanywa gore letamo leo le lego gona le tlhamilwe bjalo ka "letamo le leswa";
- (viii) mafula aka godimo a tikologo, ge seo se le gona, go eya ka bogolo bja lefelo la mothopo wa meetse;
- (ix) tlhahlobo ya polokego ya mafula le tekanyetšo ya makga a go ipoeletša ga wona;
- (x) dintlha tša sethalwatlhamo haedrokrafo ya mafula, tšeo di bontšhago dinyakwa, mothopo wa datha le mekgwa yeo e šomišitšwego go bona mafula;
- (xi) dintlha tša sethalwatlhamo haedrokrafo, seo ge se sepetšwa ka gare ga Polokelo , se tlogo swara mafula ka mokgwa wo e lego gore bogodimo bja tšhologo bja haedrokrafo bo swane le bontšhi bja tšhollo ya ka godimo bja tsela ya tšhollo; le
- (xii) dihaedrokrafo tša tšhologelo ka letamong le tšhologo go tšwa letamong ya sethalwatlhamo mafula le tlhahlobo ya polokego ya seemo sa mafula ge go letetšwe tšhologelo ya mafula a mantši ka go Polokelo , ka phihlelo yeo e tletšego ya kgetho ya mafula ao a tsenago.
- (f) tlhalošo le tlhahlobo ya tsela ya tšhollo, go akaretšwa –
- (i) mohuta wa tsela ya tšhologo;
- (ii) botelele bja bogodimo bja tsela ya tšhologo;
- (iii) phapano magareng ga bogodimo bja tsela ya tšhologo le magomo a ka tlasetlase a bogodimo bjo bo sa tšhogege;
- (iv) go meta bogolo bja dikarolo tša taolo ya meetse;
- (v) botelele bja tšhanele yeo e boago ya tsela ya tšhollo, ge e le gona;
- (vi) bogolo bja tshwaro ya ka bogodimo ya tsela ya tšhollo;
- (vii) sebaka sa ka godimo ga magomo a meetse nakong ya sethalwatlhamo sa mafula; le
- (viii) tshenyego le kgogolego yeo e letetšwego nakong ya mafula ao a fapanego;
- (g) kakaretšo ya seemo sa tlhamego ya tlhago ya lefase le mešomo ya tša lefase yeo e ka amago polokego ya letamo. Ge tshedimošo ya seemo sa tlhamego ya tlhago ya lefase le mešomo ya tša lefase e se gona, goba e sa kgotsofatše, motho wa profešene yo a dumeletšwego o swanetše go bontšha ka go pego ya gagwe gore go nyakega tshedimošo efe ya tlaleletšo goba dinyakišišo;

35. (6) (h) tshekatsheko ya polokego le tshwarelelo ya letamo le ditselatshepetšo tša tšhomo le tlhokomelo ya letamo tšeo di beilwego godimo ga bookamedi, tshekatsheko le tlhahlobo tšeo di dirwago ke motho wa profeshene yo a dumeletšwego go, ya molawana waka tlase wa 35(4), ga mmogo le go latišiša mekgwa yeo e somišitšwego, dikakanyo tšeo di dirilwego le maemo ao a dirišitšwego go hlaloba bjalo ka ge go nyakega go ya ka molawana waka tlase wa 35(4)(d);
- (i) temogo ya phetogo efe goba efe ya tshedimošo yeo e nyakegago go ya ka molawana 35(4) wo o thomilego go dirišwa go tloga letšatšing leo tlhahlobo ya polokego ya letamo e dirilwego ka lona la mafelelo, le tshekatsheko ya ditlamorago tša phetogo efe goba efe ;
- (j) ge letamo le na le setlabelo sa go bea leihlo, tshedimošo yeo e beilwego leihlo yeo e fago seswantšho seo se emelago dipoelo tšeo godimo ga tšona tshekatsheko ya mekgwa le polokego di beilwego, tshedimošo yeo e fiwago ka mokgwa wa krafo go bontšha diphetogo tša go ya le nako mo sekaleng seo se kgontšhago pharologanyo ya mekgwa ka go patrone ya mekgwa, le go akaretša sethalwa go bontšha maemo le makga a kalo ya ditlabelo ka gare ga moago;
- (k) tshekatsheko ya nepagalo ya tihamo ya setlabelo sa peoleihlo seo se lego gona, lenaneo la peoleihlo le lenaneo la mong goba motho yo a nago le taolo ya ditlhahlobo tša letamo tša nako le nako go lebeletšwe kgonagalo ya matšhošetši a maphelo a batho, tshenyoy ya dithoto, le ditlamorago dife goba dife tša boleng bja mothopo;
- (l) tshekatsheko ya kgonagalo ya kotsi ya letamo le bontšho ya kgonagalo ya tshenyego e fiwe **ge e nyakwa ke Molaodi-Pharephare**;
- (m) tshekatsheko ya kgonagalo ya kotsi ya letamo e swanetše go dirwa **ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare**;
- (n) dintlha tša tshireletšo le magato go netefatša polokego ya setšhaba ao a hlalošwago ka go karolwana ya ka tlase ya 11(e), ge go swanetše;
- (o) ditšhišinyo tša motho wa profeshene yo a dumeletšwego godimo ga tlhahlobo ya gagwe, tshekatsheko le tebelelo bjalo ka ge go nyakwa ke Melawana ye, mabapi le –
- (i) magato a fe goba afe a tokišo go fokotša magomo ao a amogegago goba ditlhaelelo tšeo di lego gona goba tšeo di ka bago gona ka go seemo sa letamo goba ka go nepagalo le boleng bja ditselatshepetšo tša tlhokomelo, tšhomo le go bea letamo leihlo goba lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo ga mmogo le bea direkoto go ya ka manyuale wa tšhomo le tlhokomelo;
- (ii) lebelo la go tšea magato a tšhoganetšo;
- (iii) go bea nakong le go kaonafatša manyuale wa tšhomo le tlhokomelo le lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo sa letamo. Ge manyuale wa tšhomo le tlhokomelo le lenaneo la peakanyetšo ya seemo sa tšhoganetšo, sa letamo, setatamente se swanetše go dirwa mabapi le nyakego ya gore dingwalwa tšeo di hlantšwe go ya ka Melawana ye;
- (iv) nyakego ya dithuto go nyakišiša tlhaelelo efe goba efe; le

35. (6) (o) (v) ditlabele tše dingwe tša peoleihlo, tlhahlobo, le kokamele tše di bonwago di swanetše;
- (p) ge tshekatsheko yeo e nyakegago ka go molawana wa ka tlase wa 35(6)(h) le 35(6)(k) netefatšo ya tše di hweditšwego ka go tlhahlobo ya mafelelo ya polokego ya letamo, kakaretšo ya tše di hweditšwego e swanetše go akaretšwa ka go pego, ka go lebiša go pego ya pele yeo ka go yona tshekatsheko e ilego ya alwa;
- (q) palo ya maleba ya diswantšho tša mmala tše di saennwego tše di bontšhago dilemogwa goba dihwetšwa tše di bonwego nakong ya tlhahlobo ya lefelo;
- (r) dintlha tša bašomi ba profešene bao ba tšeago karolo ka go tshenko, tlhahlobo goba go hlama ga pego; le
- (s) tshaeno ya motho wa profešene yo a dumeletšwego le motho yo a nago le maikarabelo tlhahlobo ya polokego ya letamo.
- (7) Diteng tša pego ya tlhahlobo ya polokego ya letamo, tše di hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 35(6) di swanetše go felela fela go tshedimošo yeo e nyakegago go thekga tše di hweditšwego le ditšhišinyo tše di lego ka gare ga tlhahlobo ya polokego ya letamo.

Tlhahlobo ya polokego ya letamo la legoro la III

36. (1) Dinyakego le mabaka ao a beilwego ka molawana wa 35 mabapi le tlhahlobo ya polokego ya letamo la legoro la II di nyakega le go tlhahlobo ya letamo la legoro la ,ntle le ge –
- (a) tlhahlobo ya polokego ya letamo le tlhahlobo ya lefelo di swanetše go dirwa ke motho wa profešene yo a dumeletšwego mme a thušwa ke sehlopha sa profešene;
- (b) tshedimošo yeo e nyakwago ke molawana wa 35(6)(h) e swanetše go akaretša dipolelo tša mekgwa tše di hweditšwego ka go tselatshepetšo ya tlhahlobo go ya ka molawana wa 35(4)(d);
- (c) tshekatsheko ya kgonagalo ya kotsi ya letamo e swanetše go dirwa mo letamong mme gwa bontšha dikgonagalo, ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare;
- (d) tshekatsheko ya kgonagalo ya kotsi ya polokego ya letamo e swanetše go dirwa, ge e kgopelwa ke Molaodi-Pharephare; mme
- (e) leloko la sehlopha sa profešene le swanetše go saena dikarolo tše di lego maleba tša pego tše e lego maikarabelo a bona .

Ngwadišo ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego

37. Ntle le ge letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego le šetše le ngwadišitšwe le Kgoro ge go thoma Melawana ye, mong wa letamo o swanetše go ngwadiša letamo go ya ka karolo ya 120 ya Molao ka go foromo ya semmušo ya kgopelo yeo e hwetšwago go Kgoro. Foromo yeo e tladišwego e swanetše go saenwa ke mong mme ya išwa go Molaodi-Pharephare.

Go agolla letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego

38. (1) Ga go motho a kago –

- (a) thoma diphetošo tša letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego ka maikemišetšo a agolla letamo; goba
  - (b) go fetola mediro ya ka mehla ya letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego ka maikemišetšo a go agolla letamo ntle le ge a nale laesense ya go agolla letamo yeo e filwego ke Molaodi-Pharephare.
- (2) Motho ofe goba ofe yo a akanyago go agolla letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III o swanetše go hwetša ditirelo tša motho wa profešenale yo a dumeletšwego go thala tlhamo ya diphetogo go letamo le go thala dipeakanyo le dinyakego tša lona.
- (3) Mo mabakeng a kagollo ya letamo la legoro la III motho wa profešenale yo a dumeletšwego o swanetše go thušwa ke sehlopha sa profešenale.

Kgopolo ya laesense ya go agolla letamo la legoro la 1

39. Motho ofe goba ofe yo a akanyago go agolla Letamo la legoro la 1, o swanetše go kgopela laesense go agolla letamo ka go hlagiša kgopelo go Molaodi-Pharephare -

Kgopolo ya laesense ya go agolla letamo la legoro la 11 goba letamo la legoro la 111

40. Motho ofe goba ofe yo a akanyago go agolla Letamo la legoro la 11 goba letamo la legoro la 111 o swanetše go kgopela laesense go agolla letamo ka go hlagiša kgopelo go Molaodi-Pharephare –

- (a) Foromo ya kgopelo ya semmušo yeo e hwetšwago go Kgoro mme e saenilwe ke mokgopedi
- (b) sethalwatlhamo sa kakaretšo tša protšeke go ya ka molawana wa 41
- (c) dinyakego go ya ka molawana wa 42;
- (d) dithalwa tša entšeniaring go ya ka molawana wa 43, le ge di kgopelo go Molaodi-Pharephare –
- (e) tshekatsheko ya ditlamorago tša kagollo go boleng bja mothopo;
- (f) tshekatsheko ya ditlamorago tša tikologo le leago ; goba; goba
- (g) kopantšho efe goba efe ya ditemana tša ka tlase tša 40(e) and 40(f) bjalo ka ge di bontšhwa ke Molaodi-Pharephare .

Pego ya sethalwatlhamo sa go agolla letamo la legoro la 11 goba letamo la legoro la 111

41. Pego ya sethalwatlhamo sa go agolla letamo la legoro la 11 goba letamo la legoro la 111 e swanetše go akaretša tshedimošo yeo e latelago :

- (a) Dintlha tša kakaretšo, go akaretšwa –
  - (i) Leina le atrese ya mong wa letamo le tša motho yo a nago le taolo;

41. (a) (ii) lefelo la letamo go akaretšwa le tlhalošo yeo e lego ka go thaelele titi ya thoto yeo e amegago, selete sa magistrata, toropo ya kgauswi, bogolo bja toropo ya kgauswi, leina la noka goba tsela ya noka lefelong leo e lego go lona (ge e le gona), lefelo go ya ka bogodimo le bophara (go ya motsotsong wa kgauswi ka nepagalo) le lefelo la taolo ya meetse;
- (iii) mabaka a go agolla letamo;
- (iv) mohuta wa letamo leo le tla agollwago, le tlhalošo ya diphetogo tšeo di šišintšwego tša letamo mabapi le kagollo;
- (v) pontšho ya bogolo le mehuta ya materiale wo o swanetšego go tlošwa, go phušollwa, le go lahlwa (go fa mohlala, bolumo ya mobu, maswika, konkriti, go aga le dilahlwa tša kago tša mehutahuta) go akaretšwa tlhalošo ya dilahlwa tša ditlabelo le tša khemikale; le
- (vi) magato goba mešomo yeo e nyakegago go mekamekana le magogodi ao a gogoletšwego ka gare ga Polokelo ;
- (b) tlhalošo ka botlalo ya mekgwa le dikakanyo tšeo di diragatšwago ge go dirwa diphetogo tšeo di šišintšwego le diphetogo tša letamo bjalo ka ge di bontšhwa ka go dithalwa tša entšeniering;
- (c) dintlha tša meetse tša protšeke, go akaretšwa –
- (i) lefelo la mothopo wa meetse;
- (ii) bogolo bja setlhalwatlhamo sa mafula seo se šomišwago go hwetša bophara, meboto ya ka mathoko, sebopego sa tlolo ya mafelelo, ge seo se le gona, goba go metwa ga lebotu leo le agollwago;
- (iii) tekanyetšo ya makga a boipoeletšo bja tiragalo ya setlhalwatlhamo mafula; le
- (iv) mafula a tikologo a ka godimodimo, ge go nyakega;
- (d) dintlha tša meetse a protšeke, go akaretšwa –
- (i) kukego ya tsela ya noka kgauswi le ka godimo le ka tlase ga letamo leo le agollwago le bogodimo bjo bo sa tšhologego bja moago wo o šalago, ge go nyakega;
- (ii) tshwaro ya bontši bja meetse ao a tšhologago a tlolo ka go moago wo o šalago, ge go nyakega; le
- (e) dintlha tša moago wo o šalago, ge go nyakega, go akaretšwa
- (i) botelele bja ka godimodimo bja lebotu;
- (ii) botelele, bophara bja ka tlase le bophara bja ka bogodimo ka go kgabaganya ka bogare;
- (iii) morotoga le motheoga;
- (iv) botelele bja ka godimo bja moago wo o šalago;
- (v) morotoga le motheoga ya tlolo goba lešoba la moago wo o šalago; le

41. (e) (vi) mohuta wa tlhalošo ya materiale, boleng, le kgogolego ya bogodimo bjo bo gogolago ke pula ya mafula, kelelo ya meetse goba mafula.

Dinyakego tša protšeke ya go agolla letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III

42. Dinyakego tša protšeke di swanetše go hlantšha go agolla letamo le dihlantšha tše di amegago, di bontšha –
- (a) ditselatshepetšo tše di swanetšego go latelwa go agolla letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III le ditlabelo tše di tla šomišwago ;
- (b) kgotlelo ya mabato ao a fedilego;
- (c) go epela le go lahla materiale wo o tšwago goba o thubilwego ge go agollwa letamo; le
- (d) dintlha tša taolo ya boleng tše di tla šomišwago.

Dithalwa tša entšenering ya go agolla letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III

43. Dithalwa tša entšenering ya go agolla letamo la legoro la II goba letamo la legoro la III di swanetše go akaretša dintlha tše di latelago:
- (a) Lefelo la letamo leo le bontšhago ditsela tša phihlelelo go tšwa toropong ya kgauswi;
- (b) peakanyo ya sebopego sa lefelo la polokelo go fihla go bogodimo bjo bo sa tšhollego bja letamo, ge e le gore peakanyo yeo e gona;
- (c) diphetogo tše di šišintšwego le diphetogo tša dikarolo tša mekgwa ya meetse tša letamo go ntšha meetse ao a ka tanywago ka gare ga sehlangwa seo se šalago;
- (d) diphetogo tše di šišintšwego tša moago wa letamo;
- (e) go meta goba mešomo yeo e nyakegago go šomana le magogodi ao a ipopilego ka gare ga Polokelo ;
- (f) mafelo a go epela le go lahlela materiale wo o tlošitšwego goba o phurullotšwego go kagollo ya letamo;
- (g) dintlha ka go peakanyo ya sekala sa maleba sa mokgwa le lefelo la kago le tšweletšopele ka godimo le ka tlase ga letamo tše di ka amago setlhalwatlhamo sa kagollo ya letamo; le
- (h) dintlha tša peakanyo ya sekala sa maleba sa lefelo la matamo ka go lefelo la mothopo wa meetse ka godimo ga letamo tše di swanetšego go eiwa šedi ge go agollwa letamo .

Mabaka le dinyakego tša laesense ya go agolla letamo leo le nago kgonagalo ya kotsi ya polokego

44. (1) Mabaka le dinyakego tše di latelago tše mong wa laesense ya go agolla letamo la legoro la 1 a swanetšego go di latela di swanetše go bontšhwa ka go laesense ya go agolla letamo leo:
- (a) Karogo go tšwa go bogolo bjo ka bjona dikepo tše di letetšwego, goba mokgwa wo o letetšwego goba lefelo la maemo a sehlangwa seo se tlo agollwago goba

se tlo fetolwago tšeo e bonwago nakong ya legato la kagollo di swanetše go begelwa Molaodi-Pharephare ntle le tiego ;

44. (1) (b) diphetogo dife goba dife tša setlhalwatlhamo tšeo go ya ka Molaodi-Pharephare di swanetšego go ya ka tshedimošo ye mpsha yeo e tšwelelago, di swanetše go diragatšwa ka bokgwari ntle le tiego;
- (c) tshedimošo ye nngwe ya maleba le kagollo yeo e nyakwago ke Molaodi-Pharephare e swanetše go hlagišwa go yena ntle le tiego ; mme
- (d) go swanetše go fiwe thušo go Molaodi-Pharephare goba motho ofe goba ofe yo a laetšwego ke yena go nyakišiša gobago hwetša tshedimošo goba go dira ditlhalobo tšeo go ya ka yena, di nyakegago nakong ya kagollo ya letamo.
- (2) Godimo ga mabaka le dinyakego tšeo di lego ka go molawana wa ka tlase wa 44(1) mabaka ao a latelago le dinyakego di swanetše go bontšhwa ka go laesense ya go agolla letamo la legoro la II:
- (a) Mo go fetolwago dintlha tše ikgethago tšeo di lego ka go dithalwa tša entšenering tšeo di hlagišitšwego go ya ka molawana wa 43 goba diphetogo tša mekgwa ya tlhamo yeo e bonwago e le bohlokwa ke motho wa profešenale yo a dumeletšwego le ka tshedimošo yeo e hlagišitšwego ka go dingwalwa tšeo di hlagišitšwego go ya ka molawana wa 41 le 42, pego e swanetše go dirwa ka go ngwala go Molaodi-Pharephare ka ga mokgwa, bogolo le ditlamorago tša diphetogo bonnyane mo matšatšing a 30 pele go diragatšwa diphetogo
- (b) motho wa profešenale yo a dumeletšwego o swanetše go:
- (i) bona gore magato ao a swanetšego a a tšewa go netefatša gore diphetogo tša letamo di phethagatšwa go ya ka dithalwa le dinyakego tša entšenering;
- (ii) ge go nyakega, a bone gore dinyakego tša tshekatsheko ya ditlamorago tšeo di lego mabapi le boleng bja methopo, merero ya leago le ya tikologo di etšwe hloko;
- (iii) netefatša sete yeo e beilwego nakong ya dithalwa tša "phethagatšo" tšeo di bontšhago diphetogo ka moka e hlamilwe;
- (iv) netefatša gore tshedimošo yeo e beilwego nakong ka ga kagollo ya letamo e lotilwe, mme a hlakantšhe pego ya phethagatšo; le
- (v) go hlagiša setifikeiti sa phethagatšo sa kagollo;
- (c) dikgatišo tša setifikeiti sa phethagatšo, dithalwa tša "phethagatšo" le dinyakego, le pego ya phethagatšo ka ga kagollo e swanetše go hlagišwa go Molaodi-Pharephare mo matšatšing a 120 morago ga go hlagiša setifikeiti sa phethagatšo;
- (d) ge motho wa profešenale yo a dumeletšwego a sa hlwe a kgona go phethagatša mešomo ya gagwe, Molaodi-Pharephare o swanetše go tsebišwa ntle le tiego mme magato a go mo ema legatong a swanetše go tšewa ; le
- (e) ge Molaodi-Pharephare a bona go swanetše, motho wa profešenale yo a dumeletšwego o swanetše go ba le motho yo a ka mo emago legatong go tšwetša pele mošomo wa gagwe ge a sa hlwe a kgona go o phethagatša.

44. (3) Godimo ga mabaka le dinyakego tšeo di lego ka go molawana wa ka tlase wa 44(1) le 44(2), mabaka ao a latelago le dinyakego di swanetše go bontšhwa ka go laesense ya go agolla letamo la legoro la III:
- (a) Dipego tša taolo ya boleng bja mešomo ya kago le dipego tša tšwelopele ya mošomo di swanetše go hlagišwa go Molaodi-Pharephare ka dinako tšeo di filwego;
  - (b) Ge Molaodi-Pharephare a bona go swanetše, mo, go epa, go epa melete, go phušolla, go epela le go lahla materiale, go fetola lefelo, go lokiša le mediro yeo e lego mabapi le protšeke e ka se thongwe pele tshedimošo le dintlha tšeo di kgopetšwego Molaodi-Pharephare di išwa go yena mme dinyakego tša gagwe di latelwa;
  - (c) go swanetše gwa lotwa direkoto tša mobu, konkriti, maswika le dilo tšeo di bolokilwego tšeo di ntšheditšwego molaleng ke dikepo, mešomo ya kepo ya melete goba phušollo nakong ya kagollo ya letamo gore go lemogwe dikarolo go seemo seo se bego se akantšwe le go hlama tshedimošo ka ga bonnete bja "ge re aga" seemo sa motheo; le
  - (d) motho wa profešenale yo a dumeletšwego o swanetše go ba le motho yo a ka mo emago legatong go tšwetša pele mošomo wa gagwe ge a sa hlwe a kgona go o phethagatša.
- (4) Ge a amogetše setifikeiti sa phethagatšo Molaodi-Pharephare a ka tloša letamo ka go retšistara ya matamo ao a nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego, goba a fetola retšistara go bontšha gore letamo le agolotšwe.

Tumelelo ya motho wa profešenale yo a dumeletšwego le sehlopha sa profešenale

45. (1) motho wa profešenale yo a kganyogago go ba motho wa profešenale yo a dumeletšwego go ya ka mabaka a Melawana ye mabapi le protšeke yeo e itšeng, o swanetše go dira kgopelo ya tumelelo ya maleba ka go ngwala mme a fa Molaodi-Pharephare –
- (a) tlhalošo ya protšeke le mohuta wa mošomo goba mešomo yeo e tlo dirwago;
  - (b) dintlha tša mangwalo a gagwe a dithuto, tihahlo le maitemogelo ka go entšeniaring ya matamo; le
  - (c) foromo ya kgopelo ya semmušo go tšwa go Kgoro mme e saenilwe ke motho wa profešenale.
- (2) Kgopelo yeo e hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(1) e swanetše go sepetšwa ke Molaodi-Pharephare mme ya fetišetšwa go Khansele ya Afrika Borwa ya Entšeniaring gore e hlahlobje, ntle le ge go latelwa tselatshepetšo yeo e hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(9).
- (3) Khansele ya Afrika Borwa ya Entšeniaring e ka hlama komiti go sepetša kgopelo yeo e hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(1).
- (4) Ditshwaetšo tša Khansele ya Afrika Borwa ya Entšeniaring go ya ka tihahlobo yeo e hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(2) e swanetše go ngwalwa mme ya hlagišwa go Molaodi-Pharephare ka go ngwalwa.

45. (5) Khansele ya Afrika Borwa ya Entšenering e ka kgetha kgopelo yeo e hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(1) go dumelelwa go ya ka mabaka ge go na le tlhaelelo ya maitemogelo goba tlwaelo mabapi le mahlakore ao a itšeng a entšenering ya matamo yeo e lemogilwego ka go kgopelo.
- (6) Molaodi-Pharephare o swanetše go ela šedi kgetho ya Khansele ya Afrika Borwa ya Entšenering pele a efa tumelelo ya mafelelo ya kgopelo yeo e hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(1).
- (7) Mo mabakeng a kganetšo goba tumelelo ya kgopelo yeo e hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(1), mokgopedi o swanetše go fiwa sebaka sa hlagiša phahlelo go Molaodi-Pharephare mo nakong yeo e amogelelago
- (8) Tšhišinyo ya tumelelo go ya ka molawana wa ka tlase wa 45(5) e swanetše go akaretša –
- (a) mafapha ao ka go wona motho wa profeshenale a swanetše go thušwa mo mošomong; le
- (b) mangwalo a dithuto le maitemogelo a batho goba sehlopha seo se swanetše go thuša.
- (9) Molaodi-Pharephare a ka dumelela kgopelo ya motho wa profeshenale go mošomo ofe goba ofe wa letamo leo le nago le kgonagalo ya kotsi ka go ela hloko kgetho ya pele ya Khansele ya Afrika Borwa ya Entšenering, ge e le gore –
- (a) Mohuta wa letamo o a swana, goba o ka amanywa ka seo se latelago le legoro leo goba kopantšho ya mehuta ya matamo, ao mokgopedi a kilego a dumelelwa go wona;
- (b) botelele bja matamo bjalo ka ge go hlalošwa ka go Melawana ye ga bo fete bja matamo ao mokgopedi a kilego a dumelelwa go wona ka go fetiša –
- (i) makga a mararo ka go matamo a manyane;
- (ii) makga a mahlano ka go matamo a magareng; le
- (iii) dimetara tše šupa ka go matamo a magolo
- (c) mošomo, go ya ka kakanyo ya Molaodi-Pharephare, ga o thata go feta wo mokgopedi a kilego a dumelelwa go o šoma.
- (10) Mo mešomong yeo e swanetšego go diragatšwa ya letamo la legoro la III, motho wa profeshenale o swanetše go kgopela tumelelo ya maloko a sehlopha sa profeshenale go Molaodi-Pharephare ka go foromo ya semmušo ya mabapi le seo. Leina, mangwalo a dithuto, kharikhulamo, mongmošomo, maitemogelo a maleba a profeshenale le tlhalošo ya karolo ya mošomo yeo e filwego leloko la sehlopha le lengwe le le lengwe di swanetše go hlagišwa.
- (11) Motho wa profeshenale o swanetše go tsebišwa ka go ngwala ka ga sephetho sefe goba sefe sa Molaodi-Pharephare go ya ka molawana wo.
- (12) Motho wa profeshenale yo a hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(1) o swanetše –

45. (12) (a) tsebiša mong wa letamo ka sephetho sa Molaodi-Pharephare ge e le gore kgopelo e dumeletšwe, e dumeletšwe ka mabaka a itšeng goba ga se ya dumelelwa; le
- (b) go kgopela go Molaodi-Pharephare tumelelo ya batho bao ba mo thušago mo lefapheng le lengwe la entšeniaring ya letamo ge e le gore tumelelo e fa mabaka a tshwanelo ya go fiwa thušo .
- (13) Kgopelo yeo e hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(12)(b) e swanetše go akaretša leina, mangwalo a dithuto, kharikhulamo, mongmošomo le maitemogelo a profesešonale a maleba a motho goba sehlopha sa batho bao ba fanago ka thušo .

Retšistara ya batho ba profesešonale bao ba dumeletšwego

46. (1) Molaodi-Pharephare a ka dira retšistara ya batho ba profesešonale bao ba dumeletšwego ka go ikopanya le Khansela ya Afrika Borwa ya Entšeniaring yeo e nago le magoro ao a fapanego a batho ba profesešonale bao ba dumeletšwego go ya ka molawana wa ka tlase wa 46(2) go fihla go molawana wa ka tlase wa 46(7).
- (2) Magoro ao a fapanego a batho ba profesešonale bao ba dumeletšwego a swanetše go hlangwa ka go bontšha botelele bja mafelelo go ya godimo bja leboti la letamo, mohuta wa leboti la letamo, mabaka a itšeng go ya ka molawana wa ka tlase wa 45(5), le mohuta wa mošomo wo motho wa profesešonale a ka o dirago.
- (3) Dinyakego tša tumelelo go legoro la batho ba profesešonale bao ba dumeletšwego ka go retšistara di swana le tša ge go laolwa tumelelo motho wa profesešonale bjalo ka motho yo a dumeletšwego go diragatša mešomo ye itšeng bjalo ka ge go hlalošwa ka go molawana wa 45(1), **ka dinyakwa tše** gore motho wa profesešonale o feditše bonnyane mošomo o tee go letamo le itšeng bjalo ka motho wa profesešonale yo a dumeletšwego go ya ka Molawana ye.
- (4) Retšistara e swanetše go bea nakong bonnyane ga bedi ka ngwaga mme e hlagišwe ka nako yeo e dumelelegago go motho yo a dirilego kgopelo yeo e ngwetšwego go Molaodi-Pharephare go hwetša kgatišo ya retšistara.
- (5) Motho wa profesešonale yo a dumeletšwego yo a lego ka go retšistara a ka dira mešomo yeo e hlalošwago ka go retšistara ntle le go dira kgopelo leswa go ya ka molawana wa 45(1).
- (6) Motho wa profesešonale yo a dumeletšwego a ka dira fela mošomo goba mešomo ka legorong goba magorong ao a dumeletšwego ka go wona mme o swanetše go –
- (a) latela ditselatshepetšo tše di hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(10) wa mešomo ya mabapi le matamo a legoro la III ge seo se swanetše;
- (b) latela ditselatshepetšo tše di hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 45(12)(b) mo mabakeng a tumelelo ya mabaka a itšeng; le
- (c) go hlagiša foromo yeo e tladišwego, ye a e saenilego go Molaodi-Pharephare le mong wa letamo, mo a netefatšago gore o thwetšwe go dira mošomo goba mešomo ye e itšeng mo matšatšing a 7 a thwalo ya gagwe.
- (7) Ge motho wa profesešonale a kganyoga go tsenywa ka go legoro le lengwe la batho ba profesešonale bao ba dumeletšwego, go fa mohiala, go dumelelwa go dira mošomo ka go letamo la ka godingwana la mohuta wo o swanago le mo a bego a dumeletšwe, goba go dira mošomo ka go mohuta wo o fapanego wa letamo leo le nago le

kgonagalo ya kotsi ya polokego, gona kgopelo e swanetše go dirwa go Molaodi-Pharephare bjalo ka ge go hlalošwa ka go molawana wa 45(1). Kgopelo e swanetše go bontšha legoro goba magoro ao ka wona tumelelo e kgopelwago.

Ditselatshepetšo tša phumolo, kgogelomorago goba phego ya tumelelo ya motho wa profeseñale

47. (1) Tumelelo ya motho wa profeseñale ya go dira mošomo goba mešomo ye e itšeng yeo e hlalošwago ka go molawana wa 45 le 46 e ka phumulwa mme leina la motho wa profeseñale yo a dumeletšwego la tlošwa ka go legoro goba magoro ka go retšistara ke Molaodi-Pharephare ge e le ka kakanyo ya Molaodi-Pharephare gore –
- (a) motho wa profeseñale o retelelwa goba o reteletšwe ke go latela ditlhalošo tša karolo ya 119 ya Molao;
  - (b) motho wa profeseñale o amega ka go dikago, kgodišo goba diphetogo tšeo di sego molaong tša letamo leo ka go lona laesense ya go aga go ya ka melawana ye, e sego ya fiwa ;
  - (c) motho wa profeseñale yo a dumeletšwego o bonwa bjalo ka motho yo a nago le maikarabelo a go diegiša phethagatšo ya mošomo, ga a kgone go dira momo goba go o fetša, mme ga go na tshepo ya gore mošomo o tla phethagatšwa mo nakong yeo e amogelelegago mme go ka ba le –
    - (i) koketšego ya kgonagalo ya kotsi ya tahlegelo ya maphelo;
    - (ii) koketšego ya kgonagalo ya kotsi ya tshenyego ya thoto; goba
    - (iii) koketšego ya kgonagalo ya kotsi ya ditlamorago tše mpe ka go boleng bja methopo goba tshenyego ya tikologo;
  - (d) mošomo wo o dirwago o ka ntle ga tumelelo yeo e filwego mabapi le botelele bja leboto la letamo, mohuta wa leboto la letamo goba mohuta wa mošomo bjalo ka ge go hlalošwa ka go melawana ya 45(9) goba 46(1); goba
  - (e) motho wa profeseñale goba motho ga a ngwadišwa go ya ka Molao wa Profeseñe ya Entšeniëring, 2000 (Molao wa Nomoro ya 46 wa 2000).
- (2) Molaodi-Pharephare a ka bea mabaka ao a swanetšego go latelwa pele go ka akanywa ka ga kgonagalo ya bušetša motho wa profeseñale yo a dumeletšwego goba pele go ka šetšwa dikgopelo tše diswa go tšwa go motho wa profeseñale go ya ka molawana wa 45.
- (3) Mo mabakeng a phumolo yeo e šišintšwego ya tumelelo goba phumolo ya leina la motho wa profeseñale ka go retšistara go ya ka molawana wa ka tlase wa 47(1), motho wa profeseñale o swanetše go fiwa sebaka sa go itlhaloša mo nakong yeo e amogelelegago le yeo e beilwego. Molaodi-Pharephare
- (4) Mo mabakeng a phumolo yeo e šišintšwego ya tumelelo goba phumolo ya leina la motho wa profeseñale ka go retšistara go ya ka molawana wa ka tlase wa 47(1) le go bea mabaka go ya ka molawana wa ka tlase wa 47(2), Khansele ya Afrika Borwa ya Entšeniëring e swanetše go rerišwa pele ga sephetho sa mafelelo sa Molaodi-Pharephare .
- (5) Molaodi-Pharephare a ka fega tumelelo motho wa profeseñale go dira mošomo go ya ka molawana wa ka tlase wa 45 le 46, pele goba go fihlela ge ditselatshepetšo tšeo di

hlalošwago ka go molawana wa ka tlase wa 47(1) go ya go 47(4) di phethagaditšwe. Molaodi-Pharephare a ka gogela morago phego mo mabakeng a tshedimošo ye mpsha yeo e tšwelelago .

47. (6) Tumelelo ya mošomo wo o itšeng e swanetše go phumulwa ke Molaodi-Pharephare ge –
- (a) motho wa profešenale yo a dumeletšwego a tsebiša Molaodi-Pharephare ka go ngwala gore thwalo ya gagwe e emišitšwe ke mong wa letamo pele mošomo o phethagatšwa go ya ka Melawana ye; le
  - (b) ge motho wa profešenale yo a dumeletšwego a tsebiša Molaodi-Pharephare ka go ngwala gore o gapeleditšwe go gogela morago bjalo ka motho wa profešenale yo a dumeletšwego pele mošomo o phethagatšwa go ya ka Melawana ye, mo mabakeng ao a sa kgonego go a laola.
- (7) Leina la motho wa profešenale yo a dumeletšwego le swanetše go phumulwa ka go retšistara ka kgopelo yeo e ngwetšwego ke motho wa profešenale yo a dumeletšwego .
- (8) Ge tumelelo e phumutšwe, e fegilwe goba leina la motho le tlošitšwe ka go retšistara ke Molaodi-Pharephare, mong wa letamo o swanetše go –
- (a) tsebišwa ka go ngwala ke Molaodi-Pharephare gore motho wa profešenale ga a kgone go phethagatša mešomo ya gagwe, mme
  - (b) a tšee magato a go thwala motho wa profešenale yo a ka dumelelwago go ka šoma le go phethagatša mešomo go ya ka Melawana ye.
- (9) Ge tumelelo ya motho wa profešenale e phumutšwe, e fegilwe goba leina la motho le tlošitšwe ka go retšistara ke Molaodi-Pharephare, motho wa profešenale tsebišwa ka go ngwala ke Molaodi-Pharephare ka go ngwala mo nakong yeo e amogelegago
- (10) Motho wa profešenale a ka bušetšwa gape ka go retšistara, goba a dumelelwa go ba motho wa profešenale go mešomo ye e itšeng, ge a kgotsofaditše Molaodi-Pharephare gore –
- (a) lebaka la phumolo ya leina la motho wa profešenale go retšistara ga le sa le gona;
  - (b) lebaka la go phumola tumelelo ya mošomo wo o itšeng, goba mešomo, ga le sa le gona; le
  - (c) mabaka ao a beilwego ke Molaodi-Pharephare go ya molawana wa 47(2) a latetšwe.
- (11) Molaodi-Pharephare o swanetše go ikopanya le Khansale ya Afrika Borwa ya Entšeniaring pele ga go tšea sephetho sa mafelalo bjalo ka ge go hlalošwa ka go molawana wa ka tlase wa 47(10).

Melato le dikotlo

48. Motho yo a tloago goba a retelelwago ke go latela ditlhalošo dife goba dife tša Melawana ye, o tla bonwa molato ka go lefišwa goba go golegwa lebaka leo le sa fetego mengwaga ye mehlano.

Go phumulwa ga melawana

- 49. Melawana yeo e tsebagaditšwego ka Tsebišo ya Mmušo ya Nomoro ya. R. 1560 ya 25 Tšola 1986 e a phumulwa .**

Kgokeletšo**Mananeotlhopho a magoro a matamo ao a nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego****Lenaneotlhopho la 1: Legoro la bogolo**

Legoro la bogolo	Botelele bja mafelelo bja leboti ka dimetara (m)
Nnyane	Go feta 5 m fela ka tlase ga 12 m.
Magareng	Go lekana le goba go feta 12 m fela ka tlase ga 30 m.
Kgolo.....	Go lekana le goba go feta 30 m.

Lenaneotlhopho la 2: Legoro la kgonagalo ya dikotsi

Tekanyetšo ya kgonagalo ya kotsi	Kgonagalo ya tahlegelo ya maphelo	Kgonagalo ya tahlegelo ya ekonomi	Kgonagalo ya ditlamorago tša boleng bja methopo
E fase	Ga e gona	Ke ye nnyane	E fase
E tloga e bonagala.	Ga e fete lesome...	E tloga e bonagala	E tloga e bonagala
E godimo	E feta lesome.....	Ke ye kgolo	E kotsi

Lenaneotlhopho la 3: Legoro la matamo ao a nago le kgonagalo ya kotsi ya polokego

Legoro la bogolo	kelo ya kgonagalo ya kotsi		
	E fase	E magareng	E godimo
Nnyane	Legoro la I	Legoro la II	Legoro la II .....
Magareng.....	Legoro la II	Legoro la II	Legoro la III .....
Kgolo	Legoro la III	Legoro la III	Legoro la III .....